

รายงานสถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง  
และการกัดเซาะชายฝั่ง ประจำปี พ.ศ. 2566  
จังหวัดเพชรบุรี



โดย คณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จังหวัดเพชรบุรี  
สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 3 (เพชรบุรี)  
กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง  
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม  
ประจำปีงบประมาณ 2566

## คำนำ

พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 มาตรา 12 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัด ซึ่งประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ มีหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ทะเลในจังหวัดเป็นคณะกรรมการ และมีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้แทนภาคประชาชนหรือชุมชนชายฝั่งในจังหวัดนั้น ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์หรือเป็นที่ยอมรับด้านการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ด้านระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการท่องเที่ยว หรือด้านการประมง ร่วมเป็นคณะกรรมการ ทั้งนี้ คณะกรรมการฯ ตามมาตรา 12 มีอำนาจหน้าที่ที่ต้องดำเนินการตามมาตรา 13 (7) คือ เสนอรายงานผลการดำเนินการของคณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัด สำหรับจังหวัดนั้น และรายงานสถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และการกัดเซาะชายฝั่งของจังหวัดนั้น ต่อคณะกรรมการนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ในการนี้เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัด เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ.2558 จึงได้จัดทำรายงานสถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และการกัดเซาะชายฝั่งของจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2566 ขึ้นมาเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติต่อไป

คณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จังหวัดเพชรบุรี

## สารบัญ

คำนำ	2
สารบัญ	3
บทสรุปผู้บริหาร	4
บทที่ 1 บทนำ	9
บทที่ 2 สถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	11
2.1 สถานการณ์ด้านป่าชายเลน ป่าชายหาด และป่าพรุ	11
2.2 สถานการณ์ทรัพยากรสัตว์ทะเลหายาก	18
2.3 สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมทางทะเล	24
2.3.1 คุณภาพน้ำทะเล	24
2.3.2 น้ำมันรั่วไหล	28
2.3.3 น้ำทะเลเปลี่ยนสี	32
2.3.4 แมงกะพรุนพิษ	35
บทที่ 3 สถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่ง	39
3.1 สถานภาพการกัดเซาะชายฝั่ง	39
บทที่ 4 ประเด็นปัญหาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่สำคัญ	50
บทที่ 5 ภารกิจอื่น ๆ ที่สำคัญของสำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	51
แผนจังหวัด/แผนภาค หรือโครงการพัฒนาต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเล	52
และชายฝั่งในอนาคต	
เอกสารอ้างอิง	55
ภาคผนวก	56

**บทสรุปผู้บริหาร**  
**รายงานสถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและการกัดเซาะชายฝั่ง**  
**จังหวัดเพชรบุรี ปี 2566**

**1. ลักษณะทั่วไป**

จังหวัดเพชรบุรี มีพื้นที่ประมาณ 592.89 ตารางกิโลเมตร (370,553.90 ไร่) ครอบคลุม 21 ตำบล 5 อำเภอ ชายฝั่งทะเลมีความยาว 89.71 กิโลเมตร ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่สำคัญ ได้แก่ ป่าชายเลน และสัตว์ทะเลหายากและใกล้สูญพันธุ์

**2. สถานภาพระบบนิเวศที่สำคัญ**

**2.1 ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง**

**2.2.1 สัตว์ทะเลหายากและใกล้สูญพันธุ์** ที่พบในจังหวัดเพชรบุรี มีจำนวน 8 ชนิด ได้แก่ เต่าทะเลจำนวน 2 ชนิด ได้แก่ เต่าตนุ และเต่ากระ โลมา และวาฬ 5 ชนิด ได้แก่ วาฬบรูด้า โลมาอิรวดี โลมาหลังโหนด โลมาหัวบาตรหลังเรียบ และปลาฉลามวาฬ และพบปลากะตูกอ่อน จำนวน 1 ชนิด ได้แก่ ปลาโรนัน โดยที่ สัตว์ทะเลหายากชนิดเด่น คือ วาฬบรูด้า โลมาอิรวดี โลมาหลังโหนด

จากการสำรวจในธรรมชาติ และการแจ้งข่าวของชุมชน บริเวณตลอดแนวชายฝั่งทะเล ในปีงบประมาณ 2566 พบสัตว์ทะเลหายาก จำนวนมีชีวิต จำนวน 2 ชนิด ได้แก่ วาฬบรูด้า 61 ตัว และโลมาอิรวดี 65 ตัว ส่วนการเกยตื้นของสัตว์ทะเลหายาก พบรวม 22 ตัว ได้แก่ โลมาและวาฬ 16 ตัว (โลมาหัวบาตรหลังเรียบ 14 ตัว และโลมาอิรวดี 4 ตัว) เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 6 ตัว เต่าทะเล 6 ตัว (เต่าตนุ 3 ตัว และเต่ากระ 3 ตัว) เท่ากับปี 2565

**2.2 ทรัพยากรป่าชายเลน**

**2.2.1 ป่าชายเลน** จากข้อมูลปีงบประมาณ 2566 มีพื้นที่ป่าชายเลนทั้งหมด 88,695.52 ไร่ เป็นป่าชายเลนคงสภาพ จำนวน 19,486.75 ไร่ โดยเป็นพื้นที่ป่าชายเลนซ้อนทับในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ จำนวน 1.88 ไร่ และพื้นที่เปลี่ยนแปลงสภาพ แยกเป็นพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวน 27,429.55 ไร่ พื้นที่นาเกลือ จำนวน 21,216.90 ไร่ พื้นที่เกษตรกรรมจำนวน 6,430.66 ไร่ เมืองและสิ่งก่อสร้างจำนวน 3,847.55 ไร่ ท่าเทียบเรือจำนวน 6.11 ไร่ หาดทรายจำนวน 101.97 ไร่ แม่น้ำ คูแพรก ชุมเหมือง ทะเลจำนวน 3,838.14 ไร่ และระบบนิเวศไม้พื้นล่างจำนวน 5,637.87 ไร่

**2.2.2 ป่าชายหาด** ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จังหวัดเพชรบุรีมีพื้นที่ป่าชายหาด จำนวน 700.00 ไร่

## 2.3 สิ่งแวดล้อมทางทะเล

**2.3.1 คุณภาพน้ำทะเล** ในปี พ.ศ. 2566 คุณภาพน้ำทะเลมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง โดยในปี 2566 เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2565 คุณภาพน้ำทะเลในเกณฑ์ดีมาก ลดลงจากร้อยละ 5 เป็นร้อยละ 0 คุณภาพน้ำทะเลในเกณฑ์ดี เท่ากับปี พ.ศ. 2565 ที่ร้อยละ 50 คุณภาพน้ำทะเลในเกณฑ์พอใช้ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 30 เป็นร้อยละ 40 ส่วนเกณฑ์เสื่อมโทรมลดลงจากร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 5 และเกณฑ์เสื่อมโทรมมากเท่าเดิมที่ร้อยละ 5 และพบว่าคุณภาพน้ำที่มีปัญหาพบ มีค่าสูงเกินเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเล ประเภทที่ 1 คุณภาพน้ำทะเลเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในประเด็น ปริมาณสารอาหาร และปริมาณแบคทีเรียโคลิฟอร์มทั้งหมดในน้ำทะเล

**2.3.2 น้ำมันรั่วไหล** ในปี พ.ศ. 2566 ไม่พบรายงานการพบก้อนน้ำมันดิน (Tar ball) แต่พบสถานการณ์น้ำมันรั่วไหล (Oil spill) เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2566 จากนายเฉลิมเกียรติ ไกลจิตต์ เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทะเล เรื่องพบคราบน้ำมันลอยบริเวณผิวน้ำบริเวณปากแม่น้ำบางตะบูน จังหวัดเพชรบุรี ตรวจพบปริมาณปิโตรเลียมไฮโดรคาร์บอนรวมในน้ำทะเลมีค่า 0.233 ไมโครกรัม/ลิตร และยังพบการลักลอบทิ้งน้ำมันเครื่องจากเรือลงสู่ทะเล โดยมีสาเหตุมาจากการลักลอบปล่อยทิ้งน้ำมันเครื่องลงสู่ลำคลองทะเลและไม่มีการบริหารการจัดเก็บน้ำมันเครื่องเรือประมงที่ปล่อยทิ้ง

**2.3.3 น้ำทะเลเปลี่ยนสี** ในช่วงปีงบประมาณ 2561-2566 เกิดปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีทั้งหมด 4 ครั้ง ( หาดเจ้าสำราญ หาดทรายเม็ดแรก ชายทะเลบางเก่า และบางตะบูน) โดยแพลงก์ตอนพืชที่เป็นสาเหตุของปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสี คือ *Chaetoceros spp.* และ *Ceratium furca* ส่วนในปีงบประมาณ 2566 ไม่พบปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสี

**2.3.4 แมงกะพรุนพิษ** จากการสำรวจของสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2552-2566 พบแมงกะพรุนพิษในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี 4 ชนิด ได้แก่ แมงกะพรุนในกลุ่ม Cubozoa (แมงกะพรุนกล่อง) วงศ์ Carukiidae 2 ชนิด คือ Carukiidae, undescribable และ *Morbakka sp.A* แมงกะพรุนในกลุ่ม Scyphozoa (แมงกะพรุนแท้) วงศ์ Pelagiidae 1 ชนิด คือ แมงกะพรุนไฟ *Chrysaora sp.* และแมงกะพรุนในกลุ่ม Hydrozoa วงศ์ Physalidae 1 ชนิด คือ แมงกะพรุนหัวขวด *Physalia sp.* ในปี พ.ศ. 2566 ไม่มีรายงานผู้ป่วยสงสัยเสียชีวิตหรือ บาดเจ็บรุนแรงจากแมงกะพรุน

## 3. สถานการณ์ชายฝั่งและการกัดเซาะชายฝั่ง

ชายฝั่งทะเลของจังหวัดเพชรบุรี ครอบคลุม 21 ตำบล 5 อำเภอ โดยมีระยะทางแนวชายฝั่งยาว 89.71 กิโลเมตร จากข้อมูลสถานภาพการกัดเซาะชายฝั่งปี พ.ศ. 2566 พบการกัดเซาะเป็นระยะทางรวม 4.60 กิโลเมตร (ลดลงจากปี พ.ศ. 2565 ซึ่งกัดเซาะรวมระยะทาง 5.46 กิโลเมตร) มีพื้นที่กัดเซาะรุนแรงเป็นระยะทาง 1.97 กิโลเมตร (ลดลง จากปี พ.ศ. 2565 ที่ 2.27 กม.) พื้นที่กัดเซาะปานกลาง เป็นระยะทาง 1.76 กิโลเมตร (ลดลง จากปี พ.ศ. 2565 ที่ 2.97 กม.) และพื้นที่กัดเซาะน้อย เป็นระยะทาง 0.87 กิโลเมตร (เพิ่มขึ้น จากปี พ.ศ. 2565 ที่ 0.22 กม.) ชายฝั่งทะเลที่ถูกกัดเซาะได้มีโครงการป้องกันแก้ไขปัญหา เป็นระยะทางรวม 46.16 กิโลเมตร โดยมีพื้นที่ที่มีการดำเนินการแก้ไขแล้ว แต่ยังมีกัดเซาะเป็นระยะทาง 4.79 กิโลเมตร

## 4. สถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่สำคัญในพื้นที่

จากการประชุมหารือทั้งระดับชุมชน และการประชุมกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัด มีความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อสถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง แยกตามประเด็น ได้ดังนี้

#### 4.1 ทรัพยากรทางทะเล

ด้านคุณภาพน้ำทะเล ยังมีปัญหามลพิษจากชายฝั่ง/การปล่อยน้ำทิ้งจากกิจกรรมชายฝั่ง โดยพื้นที่ที่พบบ่อยๆ ได้แก่ บริเวณบางขุนไทร ซึ่งพบน้ำทิ้งโรงงานทำปลาร้าแหลมผักเบี้ย พบปัญหาน้ำทิ้งจากบ่อเลี้ยงกุ้ง ส่วนพื้นที่บางตะบูนพบปัญหาน้ำเสียจากแม่น้ำแม่กลอง ทำให้แม่น้ำเสื่อมโทรมมาก ส่งผลกระทบต่อกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นอย่างมาก ในกรณีที่พื้นที่อำเภอชะอำ ยังพบปัญหาน้ำเสียในบริเวณใกล้เคียงชะอำแกรนด์คอนโดเทล และศูนย์จำหน่ายสินค้าพื้นเมืองประจำ อ.ชะอำ ส่วนตำบลหาดเจ้าสำราญ ยังพบปัญหาน้ำเสียจากชุมชน และสถานประกอบการทำให้เสียหายต่อสภาพลักษณะการท่องเที่ยวและระบบนิเวศชายฝั่ง

ด้านปัญหาน้ำมันรั่วไหลลงทะเล ยังคงพบการลักลอบปล่อยทิ้งน้ำมันเครื่องลงสู่ลำคลองทะเล เนื่องจาก ขาดระบบการบริหารจัดการเก็บน้ำมันเครื่องเรือประมงที่ปล่อยทิ้ง และในวันที่ 11 ม.ค. 2566 พบฟิล์มน้ำมันบนผิวน้ำบริเวณเรือจม พื้นที่ปากแม่น้ำบางตะบูน จ.เพชรบุรี ส่วนปัญหาน้ำทะเลเปลี่ยนสี ยังไม่พบรายงาน แต่มีรายงานจากชุมชน ว่าพบปรากฏการณ์น้ำเขียวบริเวณอ่าวบางตะบูน และตั้งแต่[บริเวณหาดเจ้าสำราญ-หัวหิน

#### 4.2 ป่าชายเลน

ประเด็นปัญหาที่สำคัญของป่าชายเลนในพื้นที่เพชรบุรี ได้แก่ พบปัญหาขยะในป่าชายเลนในเกือบทุกพื้นที่ พื้นที่แหลมหลวง ม.3 ต. แหลมผักเบี้ย พบตะกอนทรายทับถมป่าชายเลน คาดว่าเป็นตะกอนทรายกัดเซาะชายฝั่ง และปัญหาลำคลองตื้นเขินในพื้นที่คลองเทียนและคลองชะอำ อ. ชะอำ ทำให้ระบบนิเวศลำคลองเสียหาย และเรือไม่สามารถสัญจรได้ ส่วนสถานการณ์อื่นๆ พบว่าการปลูกป่าชายเลนมีแนวโน้มของความเสียหายเพิ่มขึ้น โดยที่ในช่วงหลังเมล็ดผสมไม่ออก อาจจากเป็นเรื่องของธรรมชาติไม่เอื้ออำนวย และ มีการปลูกกล้าไม้ชายเลน แต่ตายเป็นจำนวนมากโดยไม่ทราบสาเหตุ ในพื้นที่ ม.1 ต.แหลมผักเบี้ย ส่วนการดำเนินงานต่างๆ ประกอบด้วย

พื้นที่ ม.1 และม.3 ต.แหลมผักเบี้ย ประชาชนในพื้นที่ทำกิจกรรมการปลูกป่าประมาณ 400 ต้น แต่พบการตายบ้างจากการปลูก โดยได้ประสานงานกับศูนย์ป่าชายเลนเพื่อขอความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาแล้ว

พื้นที่ ม.3 ต.บางตะบูน ในโครงการติดตามการเจริญเติบโตป่าชายเลน พบว่ามีการเจริญเติบโตช้า เนื่องจากอยู่ใต้ร่มเงา และพบปัญหาลิงกินยอดอ่อนและถอนกล้าไม้ป่าชายเลนทิ้ง ได้มีการทดลองศึกษาการเจริญเติบโตในแปลงทดลองจากการวิจัยโดยชุมชน

พื้นที่ ม.2, 3 และ ม.4 ต.ปากทะเล มีกิจกรรมการปลูกป่าร่วมกับ กรม ทช. อย่างสม่ำเสมอ เจริญเติบโตดี แต่มีปัญหาผลกระทบการกัดเซาะชายฝั่งในพื้นที่ ม. 2

พื้นที่ตำบลบางตะบูน กรม ทช. ร่วมกับชุมชนชายฝั่งและอสทล. เก็บขยะในพื้นที่ป่าชายเลน ในชุมชน และบริเวณชายฝั่งทะเล เดือนละ 1 ครั้ง

#### 4.3 การกัดเซาะชายฝั่ง

ด้านสถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่ง ยังมีผลกระทบจากการรบกวนหรือเปลี่ยนแปลงสภาพตามธรรมชาติ และผลกระทบจากโครงสร้างป้องกันชายฝั่ง โดยสถานการณ์ในพื้นที่จากการประชุมรับฟังความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้อง เป็น ดังนี้

1. บริเวณแหลมหลวง ม. 3 พบการกัดเซาะชายฝั่งระยะทางประมาณ 1,000 เมตร ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา และพบปัญหาเขื่อนหินกันคลื่นทรุดตัว นอกจากนี้ยังพบปัญหาสะพานไม้ศึกษาธรรมชาติในป่าชายเลน

เกิดการชำรุด ไม่สามารถทำกิจกรรมการปลูกป่าหรือการท่องเที่ยว เคยแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบแล้ว แต่ยังไม่มีความคืบหน้า

2. พื้นที่ ม.4 และ ม. 5 ต.บางแก้ว พบการกัดเซาะชายฝั่งประมาณ 2 กม. จากแนวชายฝั่งในระยะมากกว่า 10 ปี และกัดเซาะตามความยาวหาด 3 กม. ซึ่งอยู่บริเวณคลื่นน้ำม่นม. 5

3. พื้นที่ ม.1, 2 และ ม.6 ต.หาดเจ้าสำราญ มีเขื่อนกันคลื่นนอกชายฝั่งในพื้นที่แล้วจำนวน 15 ท่อน แต่มีปัญหาทรุดตัว ในปัจจุบันมีการกัดเซาะไม่มากนัก แต่อาจมีผลกระทบในอนาคต เนื่องจากการเลี้ยวเบนของคลื่น และคลื่นพัดสูงเกินเขื่อนเกิน 1 เมตรจากเขื่อนกันคลื่น ประกอบกับกับระดับน้ำทะเลที่เพิ่มขึ้นจะสร้างปัญหาในอนาคต

4. พื้นที่ ม. 2 ต.ปากทะเล พบการแตกหักของไม้ไผ่ชะลอคลื่น ทำให้ประสิทธิภาพในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งลดลง และซากไม้ไผ่กีดขวางการสัญจรทางเรือ มีการกัดเซาะตลอดทั้งปี

5. พื้นที่ ม.12 ต.ต.โนดน้อย เกิดการกัดเซาะชายฝั่งที่ ความยาวประมาณเกือบ 1 กม. ลึกประมาณ 300 เมตร โดยมีสาเหตุจากเป็นบริเวณที่สิ้นสุดแนวก่อสร้างเขื่อนกันคลื่นป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง

6. พื้นที่ ต. หอนงขนาน อ. เมือง ถึง ต. ปีกเตียน พบการกัดเซาะชายฝั่ง จากปัญหาเขื่อนกันคลื่นทรุดตัว

6. พื้นที่ ม.1 ต.บ้านแหลม จากปากอ่าวลงมาทาง ต. บางขุนไทร พบว่าบริเวณปากอ่าวเดิมเคยมีแสมต้นใหญ่ เคยป้องกันกัดเซาะได้ แต่ทุกวันนี้แนวโน้มที่จะกัดเซาะมากขึ้น

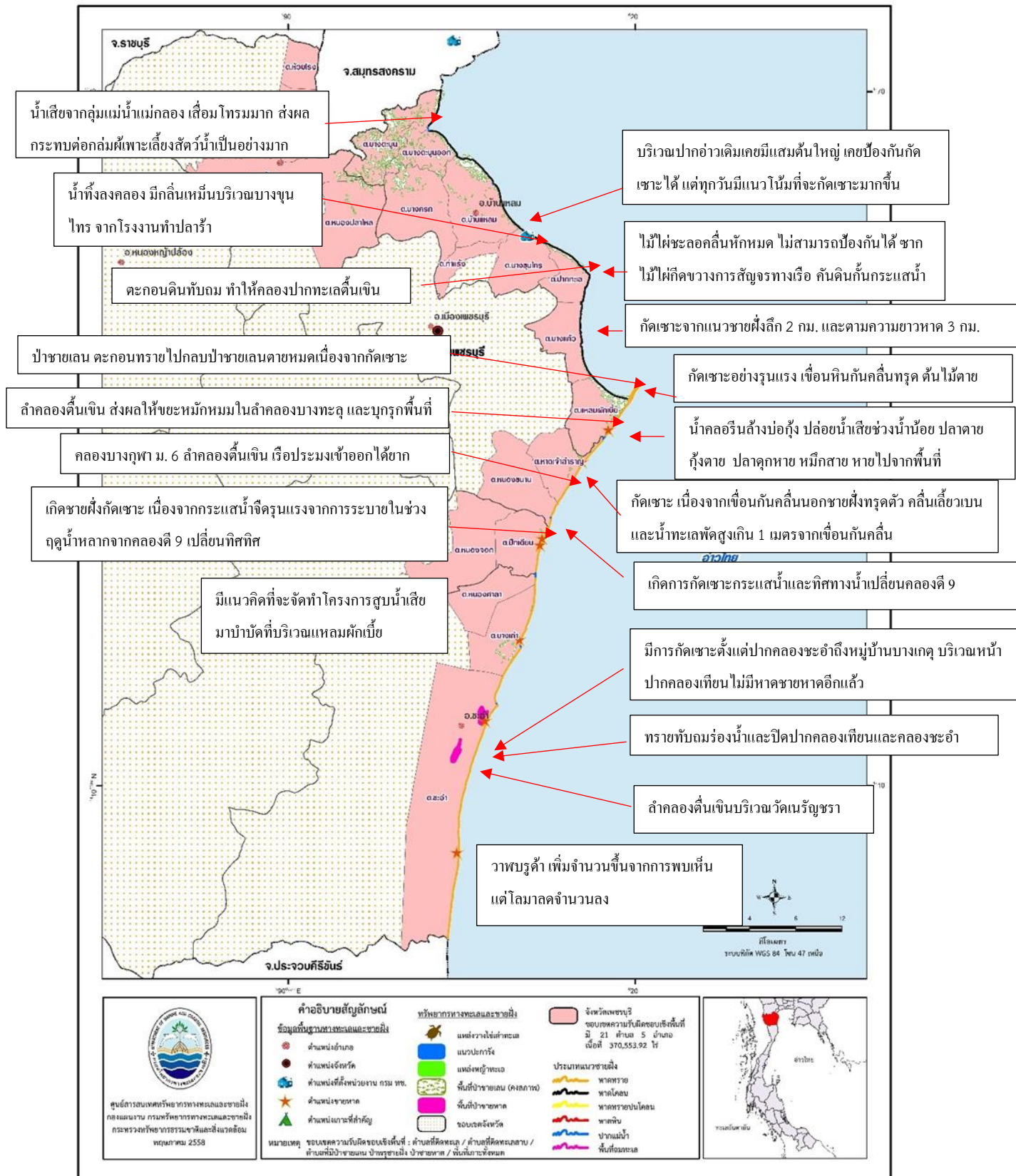
7. พื้นที่ อ.ชะอำถึงบางเกตุ ต. บางเก่า อ. ชะอำ พบว่ามีการกัดเซาะตั้งแต่ปากคลองชะอำถึงหมู่บ้านบางเกตุ หน้าปากคลองเตียน พบว่าพื้นที่ชายหาดลดลงเป็นอย่างมาก

ส่วนสถานการณ์อื่นๆ พบว่ามีตะกอนเริ่มสะสมบริเวณหลังแนวไม้ไผ่ชะลอคลื่น บริเวณพื้นที่ ต. ปากทะเล และ ม.12 ต.ปีกเตียน อ. ท่ายาง

#### 4.4 ข้อมูลสถานการณ์เชิงพื้นที่ที่สำคัญ

ในช่วงปี 2566 จังหวัดเพชรบุรีมีสถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่สำคัญ และเป็นที่น่าสนใจของประชาชน ที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาลำคลองตื้นเขิน ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ปัญหาน้ำเสีย และปัญหาขยะทะเล และขยะจากชุมชนชายฝั่ง

สรุปประเด็นสถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และการกัดเซาะชายฝั่ง จ.เพชรบุรี





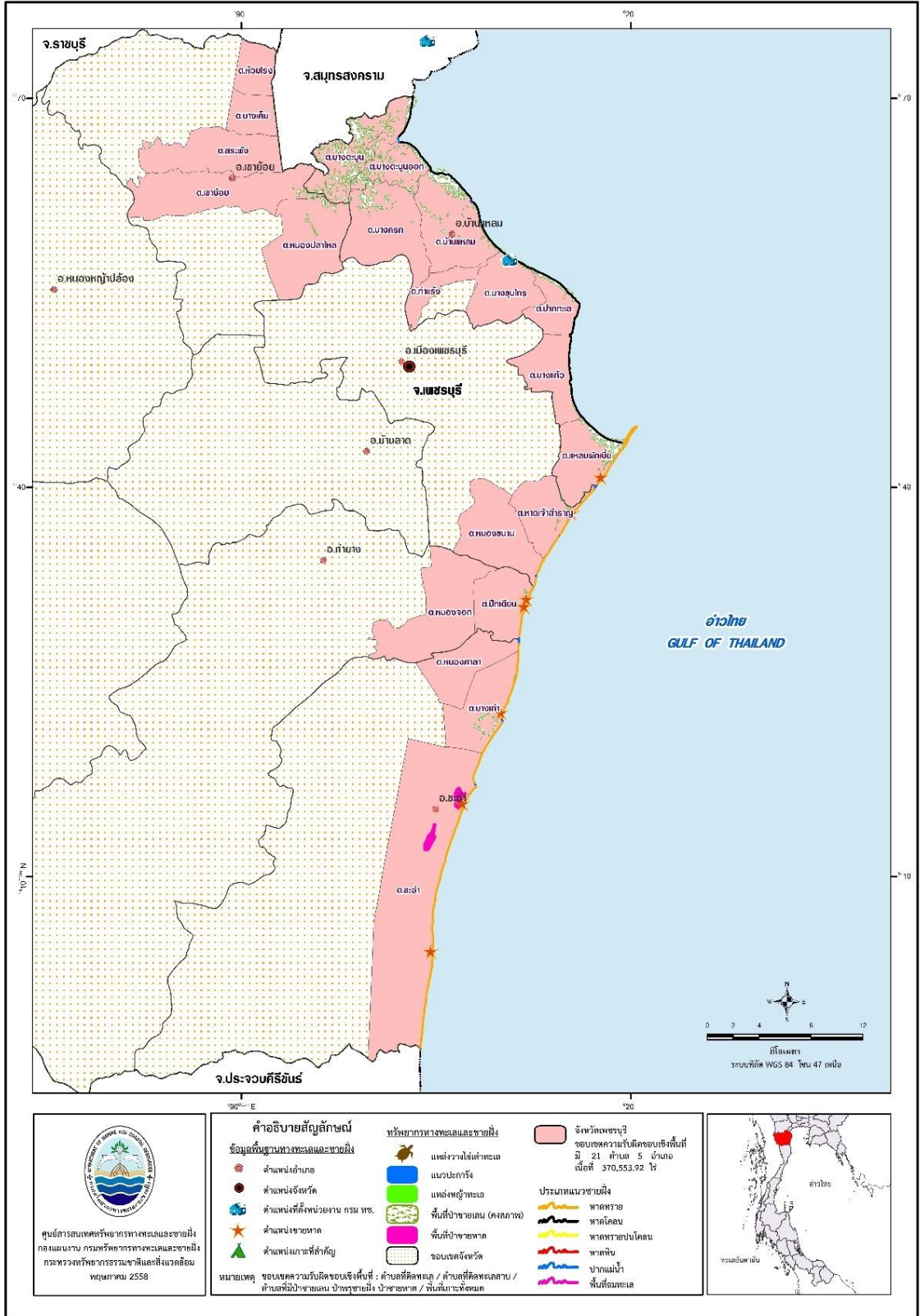
## บทที่ 1 บทนำ

จังหวัดเพชรบุรี มีพื้นที่ประมาณ 370,553.90 ไร่ มีระยะทางแนวชายฝั่ง 89.71 กิโลเมตร มีลักษณะเป็นหาดโคลน/เลน ระยะทาง 36.90 กม. หาดทราย ระยะทาง 50.87 กม. ปากแม่น้ำ/ปากคลอง 1.94 กม. อยู่ในท้องที่อำเภอ จำนวน 4 อำเภอ จำนวน 13 ตำบล ประกอบด้วย อำเภอบ้านแหลม ครอบคลุม จำนวน 7 ตำบล ได้แก่ ตำบลบางตะบูน ตำบลบางตะบูนออก ตำบลบ้านแหลม ตำบลบางขุนไทร ตำบลปากทะเล ตำบลบางแก้ว ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอเมืองเพชรบุรี ครอบคลุมจำนวน 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลหาดเจ้าสำราญและตำบลหนองขนาน อำเภอท่ายาง ครอบคลุมจำนวน 1 ตำบล ได้แก่ ตำบลปึกเตียน และอำเภอชะอำ ครอบคลุม 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลหนองศาลา ตำบลบางเก่าและตำบลชะอำ

ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามมาตรา 3 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 ที่สำคัญในจังหวัดเพชรบุรี (รูปที่ 1) ได้แก่

1) ป่าชายเลนและป่าชายหาด มีพื้นที่ป่าชายเลนคงสภาพ ทั้งหมด 19,486.75 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.25 ของพื้นที่จังหวัด โดยแบ่งเป็นพื้นที่ในขอบเขตตามมติ ครม. ปี พ.ศ. 2543 จำนวน 16,692 ไร่ และนอกขอบเขตตามมติ ครม. ปี พ.ศ. 2543 จำนวน 2,794.75 ไร่ และเป็นพื้นที่ป่าชายเลนซ้อนทับในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ จำนวน 1.88 ไร่ และมีพื้นที่ป่าชายหาด จำนวน 700.00 ไร่

2) ทรัพยากรสัตว์ทะเลหายาก สัตว์ทะเลหายากที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรี มี 8 ชนิด ประกอบด้วย โลมา-วาฬ 5 ชนิด ได้แก่ วาฬบรูด้า โลมาอิรวดี โลมาหลังโหนด โลมาหัวบาตรหลังเรียบ และปลาฉลามวาฬ เต่าทะเล 2 ชนิด ได้แก่ เต่าตนุ และเต่ากระ และปลากระดูกอ่อน จำนวน 1 ชนิด ได้แก่ ปลาโรนัน



รูปที่ 1.1 แผนที่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จังหวัดเพชรบุรี  
ที่มา: กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2560)

## บทที่ 2

### สถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

#### 2.1 สถานการณ์ด้านป่าชายเลน ป่าชายหาด และป่าพรุ

##### 2.1.1 สถานการณ์ป่าชายเลน

ป่าชายเลนในจังหวัดเพชรบุรี มีพื้นที่ครอบคลุมจำนวน 3 อำเภอ 12 ตำบล ดังนี้ ตำบลบางตะบูน ตำบลบางตะบูนออก ตำบลบ้านแหลม ตำบลบางขุนไทร ตำบลปากทะเล ตำบลบางแก้ว และตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม ตำบลหาดเจ้าสำราญ ตำบลหนองขนาน และตำบลปึกเตียน อำเภอเมือง ตำบลบางเก่า และตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จำนวนพันธุ์ไม้ป่าชายเลนที่พบ มีไม่ต่ำกว่า 9 ชนิด (โกงกางใบเล็ก โกงกางใบใหญ่ แคะทะเล ตะบูนขาว ลำพู ลำแพน แสมขาว แสมดำ แสมทะเล)

##### 2.1.1.1 สถานภาพทรัพยากรป่าชายเลน (State)

จากข้อมูลของในปี พ.ศ. 2566 ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จังหวัดเพชรบุรี มีพื้นที่ป่าชายเลนทั้งหมด 88,695.52 ไร่ โดยเป็นพื้นที่ป่าชายเลน คงสภาพทั้งหมด 19,486.75 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.25 ของพื้นที่จังหวัด โดยแบ่งเป็นพื้นที่ในขอบเขตตามมติ ครม. ปี พ.ศ. 2543 จำนวน 16,692 ไร่ และนอกขอบเขตตามมติ ครม. ปี พ.ศ. 2543 จำนวน 2,794.75 ไร่ ซึ่งพบพื้นที่ป่าชายเลนคงสภาพมากที่สุด ในอำเภอบ้านแหลม จำนวน 16,831 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 86.37 ของพื้นที่ป่าชายเลนคงสภาพทั้งหมด พื้นที่ป่าชายหาดทั้งหมด จำนวน 700 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของพื้นที่จังหวัด โดยแบ่งเป็น จำนวนพื้นที่ในขอบเขตตามมติ ครม. ปี พ.ศ. 2543 จำนวน 466 ไร่ และนอกขอบเขตตามมติ ครม. ปี พ.ศ. 2543 จำนวน 234 ไร่ ส่วนป่าชายหาดนั้น มีจำนวน 700 ไร่ พบมากที่สุดที่เขตอำเภอชะอำ จำนวน 677 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 96.70 ของพื้นที่ป่าชายหาดทั้งหมด และไม่พบป่าพรุในจังหวัดเพชรบุรี

##### ความหลากหลายของสังคมพืชในป่าชายเลนจังหวัดเพชรบุรี

จากการสำรวจสถานภาพป่าชายเลนในปี พ.ศ. 2566 เกี่ยวกับความหลากหลายของสังคมพืชป่าชายเลน ความหลากหลายของนก ความหลากหลายของแมลง และความหลากหลายของประชาคมสิ่งมีชีวิตบนพื้นป่าชายเลน เป็นดังนี้

**ความหลากหลายของสังคมพืชป่าชายเลน :** พบพันธุ์ไม้ป่าชายเลนทั้งสิ้น 5 วงศ์ (Family) 6 สกุล (Genus) 9 ชนิด (Species) มีความหนาแน่นรวมของต้นไม้เท่ากับ 197.88 ต้นต่อไร่ มีความโตทางเส้นผ่านศูนย์กลางที่ระดับอกเฉลี่ย (DBH) เท่ากับ 9.03 เซนติเมตร และความสูงเฉลี่ย (H) เท่ากับ 7.06 เมตร มีมวลชีวภาพเหนือพื้นดินเท่ากับ 9.58 ต้นต่อไร่ พันธุ์ไม้ที่พบมากที่สุด คือ แสมทะเล (*Avicennia marina*)

**ความหลากหลายของนก :** พบอย่างน้อย 15 อันดับ 46 วงศ์ 128 ชนิด พบความหลากหลายในอันดับนกชายเลน (CHARADRIIFORMES) มากที่สุด เช่น นกชายเลนปากโค้ง (*Calidris ferruginea*) นกทะเลขาแดงลายจุด (*Tringa erythropus*) นกทะเลขาเขียวธรรมดา (*Tringa nebularia*) เป็นต้น รองลงมา ได้แก่ อันดับนกเกาะคอน (PASSERIFORMES) และอันดับนกร่างทง (PELECANIFORMES) ตามลำดับ พบนกตามสถานภาพการอนุรักษ์ของ IUCN Red List ที่อยู่ในกลุ่มใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered : CR) 1 ชนิด คือ นกชายเลนปากช้อน (*Calidris pygmaea*) อยู่ในกลุ่มใกล้สูญพันธุ์ (Endangered : EN) 1 ชนิด คือ นกน้อตใหญ่ (*Calidris tenuirostris*) อยู่ในกลุ่มใกล้ถูกคุกคาม (Near Threatened : NT) 10 ชนิด ได้แก่ นกอ้ายงั่ว

(*Anhinga melanogaster*) นกชายเลนปากโค้ง (*Calidris ferruginea*) นกสตี้นท์คอแดง (*Calidris ruficollis*) นกหัวโตมลายู (*Charadrius peronii*) นกปากแอนหางดำ (*Limosa limosa*) เป็ดเปียหน้าเขียว (*Mareca falcata*) นกกาบบัว (*Mycteria leucocephala*) นกอีโก้ยใหญ่ (*Numenius arquata*) นกกระทง (*Pelecanus philippensis*) และนกช้อนหอยขาว (*Threskiornis melanocephalus*) และอยู่ในกลุ่มที่ข้อมูลไม่เพียงพอ (Data-Deficient : DD) 1 ชนิด คือ นกหัวโตหน้าขาว (*Charadrius dealbatus*)

**ความหลากหลายของแมลง :** พบ 8 อันดับ 88 วงศ์ 197 ชนิด พบแมลงที่อยู่ในสถานภาพการอนุรักษ์ตาม IUCN Red List (2021-1) ซึ่งอยู่ในระดับ Least Concern (LC) จำนวน 8 ชนิด ได้แก่ ผีเสื้อจรวดหนอนอีโก้ย (*Euploea core*) ผีเสื้อแพนซีมยุรา (*Junonia almana*) แมลงปอยักษ์เขียวธรรมดา (*Anax guttatus*) แมลงปอเข็มเล็กนানা (*Agriocnemis nana*) แมลงปอบ้านปีกเป็อนส้ม (*Brachythemis contaminata*) แมลงปอบ้านแดงเหลืองเล็ก (*Trithemis aurora*) แมลงปอบ้านฟ้าเขียว (*Diplacodes trivialis*) และแมลงปอบ้านปีกแต้มดำ (*Neurothemis tullia*)

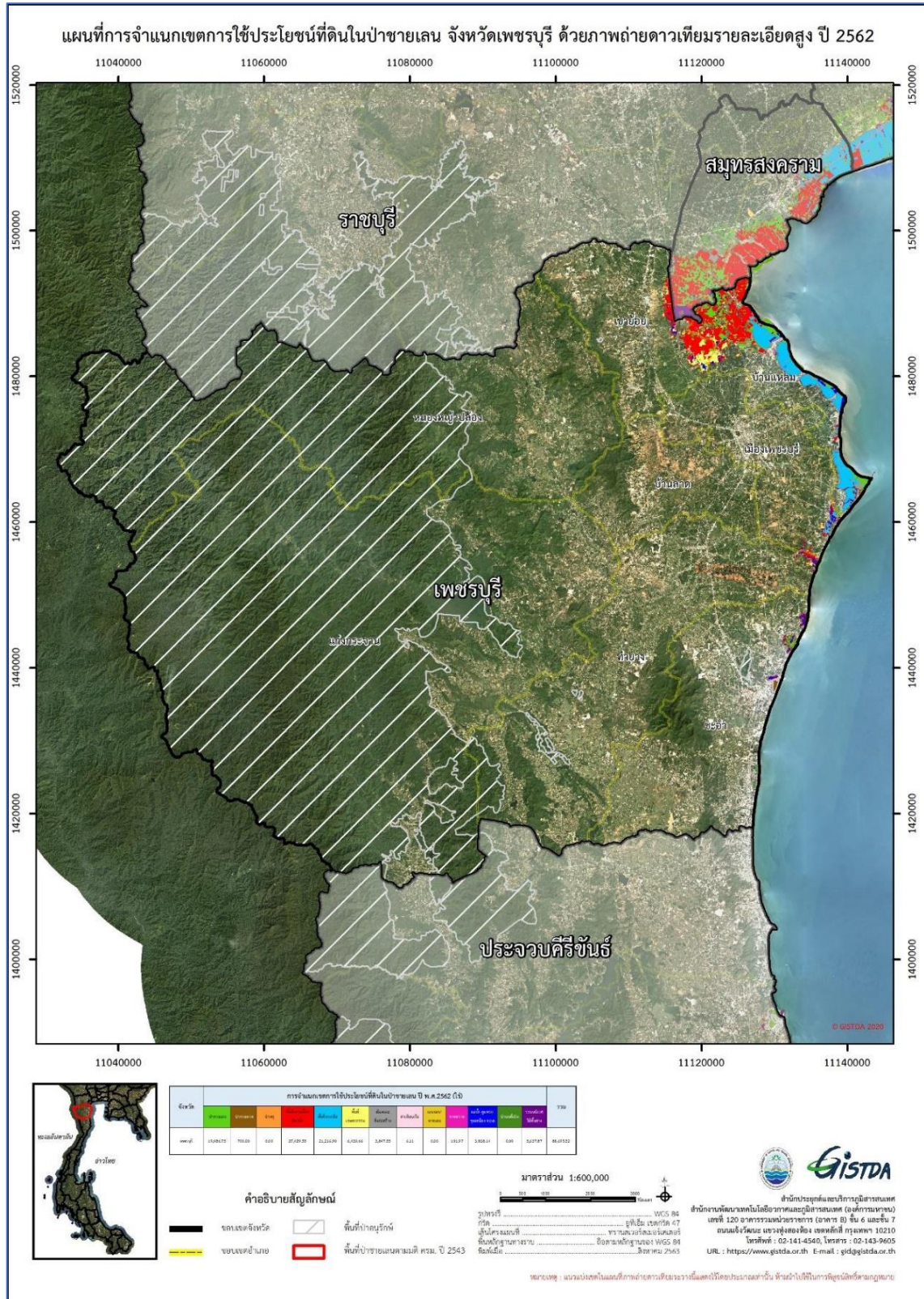
**ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตพื้นป่าชายเลน :** พบ 16 วงศ์ 24 ชนิด เช่น วงศ์ Cerithiidae คือ หอยขี้นก (*Cerithium coralium*) วงศ์ Ellobiidae ได้แก่ หอยหูแมว (*Cassidula aurisfelis*) หอยหูปากเหลือง (*C. mustelina*) และหอยหูปากม่วง (*C. nucleus*) วงศ์ Potamididae ได้แก่ หอยจู้บแจง (*Cerithidea obtusa*) หอยจู้บแจงปากเหลี่ยม (*C. quoyii*) และหอยขี้นกทราย (*Pirenella cingulata*) วงศ์ Camptandriidae คือ ปูโคลน (*Paracleistostoma eriophorum*) วงศ์ Varunidae ได้แก่ ปูแสมก้ามยาว (*Metaplex dentipes*) และปูแสมก้ามยาว (*M. elegans*) และจากการสำรวจพบชนิดพันธุ์ที่อยู่ในสถานภาพการอนุรักษ์ตาม IUCN Red List (2021-1) โดยอยู่ในระดับ Least Concern (LC) จำนวน 6 ชนิด ได้แก่ หอยหัวเข็มหมุด (*Optedicerus breviculum*) หอยขี้นก (*Cerithium coralium*) หอยหูแมว (*Cassidula aurisfelis*) หอยหมาก (*Ellobium aurisjudae*) หอยโหลง (*E. aurismidae*) หอยน้ำพริกปากส้ม (*Neripteron violaceum*)

ส่วนการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอื่นๆ ที่นอกเหนือจากพื้นที่ป่าชายเลน พื้นที่ป่าชายหาด และป่าพรุ ในจังหวัดเพชรบุรี พบพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมากที่สุด จำนวน 27,429.55 ไร่ รองลงมา เป็นพื้นที่นาเกลือ จำนวน 21,216.90 ไร่ พื้นที่เกษตรกรรม จำนวน 6,4310.66 ไร่ เมืองและสิ่งก่อสร้าง จำนวน 3,847.55 ไร่ พื้นที่แม่น้ำ/คู/แพรง/เหมือง จำนวน 3,838.14 และระบบนิเวศไม้พื้นล่าง จำนวน 5,687.87 ตามลำดับรายละเอียด ดังตารางที่ 2.1 รูปที่ 2.1 และ รูปที่ 2.2

ตารางที่ 2.1 รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าชายเลนจังหวัดเพชรบุรี ปี พ.ศ. 2565

การใช้ประโยชน์ที่ดินจังหวัดเพชรบุรี	พื้นที่ (ไร่)
ป่าชายเลน(ป่าคงสภาพ)	19,486.75
ป่าชายหาด	700.00
ป่าพรุ	0.00
ป่าบก	-
พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	27,429.55
นาเกลือ	21,216.90
เกษตรกรรม	6,430.66
เมืองและสิ่งก่อสร้าง	3,847.55
ท่าเทียบเรือ	6.11
พื้นที่ทิ้งร้าง	0.00
เลนงอก/หาดเลน	0.00
หาดทราย	101.97
แม่น้ำ คูแพรก ชุมเหมือง ทะเล	3,838.14
ระบบนิเวศไม้พื้นล่าง	5,637.87
<b>รวม</b>	<b>88,695.52</b>

ที่มา: กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง  
และสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (มหาชน) (2564)



**รูปที่ 2.1** พื้นที่ป่าชายเลนจังหวัดเพชรบุรี ปี พ.ศ. 2563  
 ที่มา: กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง  
 และสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) (2564)



รูปที่ 2.2 พื้นที่ป่าชายเลนจังหวัดเพชรบุรี ปี พ.ศ. 2563

ที่มา: กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

และสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) (2564)

### 2.1.1.2 สาเหตุที่มีผลกระทบต่อป่าชายเลน (Pressure)

- 1) ปัญหาขยะในป่าชายเลน ซึ่งพบได้ทุกพื้นที่ของจังหวัด
- 2) พบปัญหาทรายทับถมบริเวณปากคลองเตียน และปากคลองชะอำ ตำบลชะอำ ทำให้ต้นไม้และพืชพรรณในป่าชายเลนตาย ทำให้ลำคลองตื้นเขินส่งผลต่อระบบนิเวศลำคลอง และการสัญจรทางเรือ
- 3) พื้นที่ 4 คลองบางทะเล ต. แหลมผักเบี้ย มีการบุกรุกลำคลอง และลำคลองตื้นเขิน
- 4) พื้นที่แหลมหลวง หมู่ที่ 3 ตำบลแหลมผักเบี้ย พบตะกอนทรายทับถมป่าชายเลน ทำให้พืชชายเลนตายเป็นจำนวนมาก คาดว่าเป็นตะกอนทรายกัดเซาะชายฝั่ง อันเกิดจากการเลี้ยวเบนของกระแสน้ำจากเขื่อนกันคลื่น
- 5) พื้นที่ หมู่ที่ 3 ตำบลตะบูน โครงการติดตามการเจริญเติบโตป่าชายเลน พบว่าต้นไม้มีการเจริญเติบโตช้า เนื่องจากอยู่ใต้ร่มเงา และปัญหาลิงกินยอดอ่อนและถอนกล้าไม้ป่าชายเลนทิ้ง
- 6) พื้นที่ หมู่ที่ 1 ตำบลแหลมผักเบี้ย พบปัญหาการปลูกป่าในช่วงหลังเมล็ดผสมไม่งอก อาจจากเป็นเรื่องของธรรมชาติไม่เอื้ออำนวย และต้นกล้าไม้ชายเลนตายเป็นจำนวนมากโดยไม่ทราบสาเหตุ
- 7) พื้นที่ หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 3 ตำบลปากทะเล พบตะกอนกระซ้าทับถมบริเวณแนวปักไม้ไผ่

ตารางที่ 2.2 การวิเคราะห์ PSR ป่าชายเลน จังหวัดเพชรบุรี

พื้นที่ป่าชายเลน	
สาเหตุที่มีผลกระทบต่อทรัพยากร (Pressure)	การดำเนินงาน มาตรการ และการแก้ไขปัญหา (Responses)
P1: ขยะในป่าชายเลน	<p>R1: การบริหารจัดการขยะทะเล ซึ่งประกอบด้วยการจัดการขยะต้นทาง/ขยะชุมชน/ขยะชายฝั่ง การติดตั้งท่อนักขยะ และการเก็บขยะตกค้างในระบบนิเวศ และเพิ่มจำนวนวัน Big cleaning day</p> <p>R2: ส่งเสริมและยกระดับศักยภาพของชุมชนที่อยู่อาศัยบริเวณป่าชายเลนเกี่ยวกับการจัดการขยะ และการจัดการป่าชายเลน</p> <p>R3: ยกระดับบทบาทของหน่วยงานส่วนท้องถิ่นและท้องที่ ในการจัดการขยะในป่าชายเลน/ขยะชุมชน</p>
P2: ทราบทับถมป่าชายเลนและลำคลองตื้นเขิน	<p>R5: การขุดลอกลอกปากคลอง โดยกำหนดแนวทางการขนย้ายตะกอนร่วมกันกับ อปท./ชุมชนและหน่วยงานต่างๆ</p> <p>R6: ศึกษาวิจัยแนวการป้องกันแก้ไขปัญหาคอนทรายจากการกัดเซาะชายฝั่งทับถมป่าชายเลนโดยด่วน</p> <p>R7: บังคับใช้กฎหมายกับผู้บุกรุกพื้นที่ลำคลองสาธารณะอย่างเคร่งครัด</p>
P3: ปัญหาการปลูกป่าชายเลน	R8: ศึกษาวิจัยแนวทางการแก้ไขปัญหาการปลูกป่าชายเลนในพื้นที่ที่มีปัญหา

2.1.1.3 แนวทางการแก้ไขปัญหา (Responses)

- 1) การบริหารจัดการขยะทะเล ซึ่งประกอบด้วยการจัดการขยะต้นทาง/ขยะชุมชน/ขยะชายฝั่ง การติดตั้งท่อนักขยะ และการเก็บขยะตกค้างในระบบนิเวศ และเพิ่มจำนวนวัน Big cleaning day
- 2) การแก้ปัญหาทราบทับถมปากคลองเหิน โดยการนำแบคโฮมาขุดลอกทราบ ไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากทราบถูกพัดพาลับมาทับถมในบริเวณเดิมเพียงชั่วระยะเวลาสั้น ๆ
- 3) ส่งเสริมและยกระดับศักยภาพของชุมชนที่อยู่อาศัยบริเวณป่าชายเลนเกี่ยวกับการจัดการขยะ และการจัดการป่าชายเลนโดยการเก็บรวบรวมจัดทำเป็นฐานข้อมูลขยะในชุมชนทุกไตรมาส จำนวนคนที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวนคนและภาคส่วนที่เข้าร่วม แหล่งที่มาและประเภทของขยะ จำนวนป้ายรณรงค์ จำนวนคนที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการขยะ กิจกรรมที่เคยทำในอดีต กิจกรรมที่จะทำในอนาคต
- 4) ให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล และท้องที่ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทั้งหมด บูรณาการทำงานร่วมกันอย่างจริงจัง และยกระดับเป็นต้นแบบในการดำเนินการขยะทะเล/ขยะในป่าชายเลนเพื่อให้พื้นที่อื่นสามารถประยุกต์ใช้ได้
- 5) ประสานงานกับกรมเจ้าท่าบังคับใช้กฎหมายจับ ปรับ หากมีการทิ้งขยะในที่สาธารณะ



- 6) ตัดป้ายรณรงค์ห้ามทิ้งขยะ คัดแยกขยะ และสร้างจิตสำนึก หรือจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในโรงเรียนและร่วมกิจกรรมเก็บขยะอย่างสม่ำเสมอ
- 7) ศึกษาวิจัยแนวทางการแก้ไขปัญหาการปลูกป่าชายเลนในพื้นที่ที่มีปัญหา
- 8) ศึกษาวิจัยแนวการป้องกันแก้ไขปัญหาตะกอนทรายจากการกัดเซาะชายฝั่งทับถมป่าชายเลน

#### 2.1.1.4 การดำเนินงานที่ผ่านมาของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในปี พ.ศ. 2566

- 1) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 3 และหน่วยงานต่างๆ ได้ดำเนินการเกี่ยวกับป่าชายเลน ดังนี้
  - มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหากระช้ำมาทับถมบริเวณแนวป่าไม้ไผ่และปากคลอง ในพื้นที่หมู่ที่ 2-3 ตำบลปากทะเล
  - พื้นที่หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 3 ตำบลแหลมผักเบี้ย ประชาชนในพื้นที่ทำกิจกรรมการปลูกป่า ประมาณ 400 ต้น
  - พื้นที่ตำบลบางตะบูน กรม ทช. ร่วมกับชุมชนชายฝั่งและอสทล. เก็บขยะในพื้นที่ป่าชายเลนในชุมชน และบริเวณชายฝั่งทะเล เดือนละ 1 ครั้ง
  - ตัวแทนชุมชนชายฝั่งในจังหวัดเพชรบุรี ร่วมกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และ Biodiversity Finance Initiative (BIOFIN) ประชุมวางแผนร่วมกับจังหวัดเพชรบุรี ในการวางแผนจัดการขยะร่วมกัน

#### 2.1.1.5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

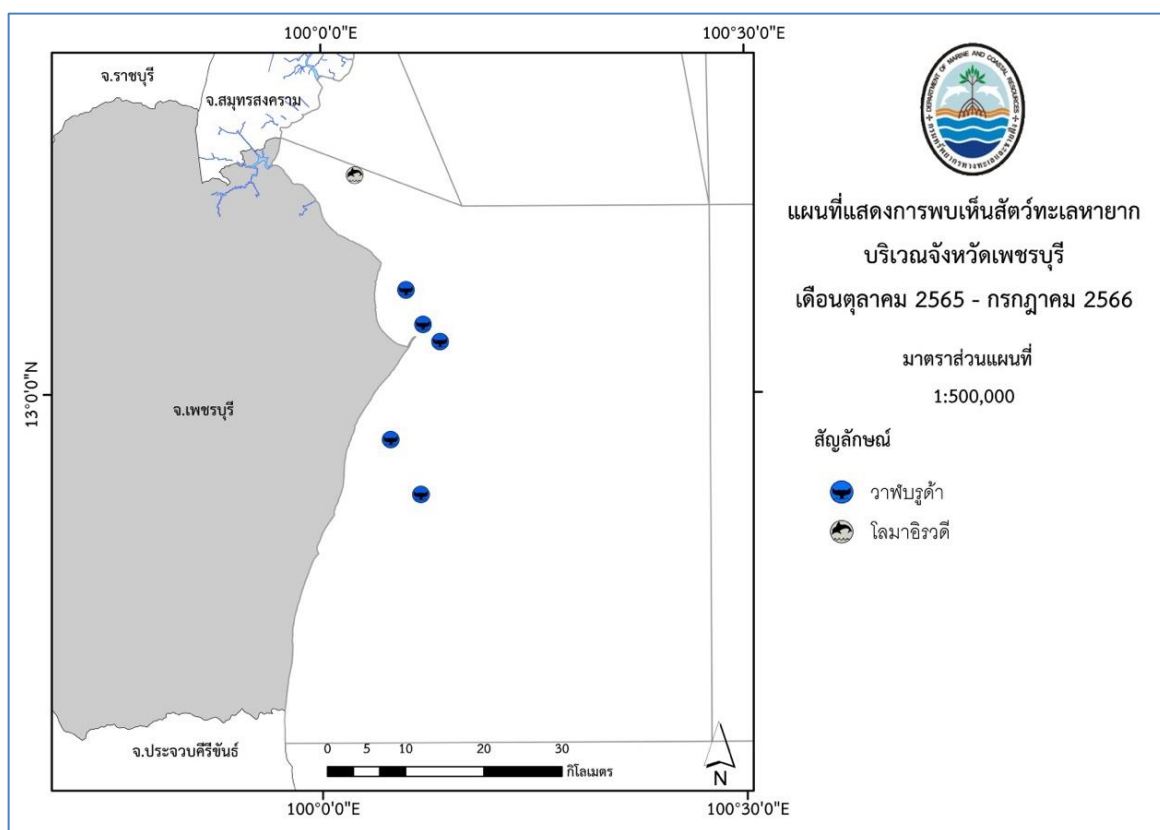
แม้โดยทั่วไป สถานภาพของป่าชายเลนจะอยู่ในภาวะคงตัว แต่มีแนวโน้มจะมีภัยคุกคามจากขยะทะเลและภัยธรรมชาติต่างๆ ในระดับรุนแรงขึ้น การจัดการป่าชายเลนควรมีการดำเนินงานดังนี้

- 1) ควรมุ่งการบริหารจัดการด้วยการบูรณาการในการทำงานตามมาตรการ 16 และ 18 ของ พ.ร.บ.ส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยการเพิ่มบทบาทของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชายเลนให้มากขึ้น
- 2) ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ เครื่องมือในการสำรวจ และเครื่องมือในการปฏิบัติตามภารกิจ เช่น โดรน และ GPS เป็นต้น ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน
- 3) พัฒนาระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับป่าชายเลน ให้ครอบคลุมและทันสมัย เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการบริหารจัดการในทุกมิติ
- 4) มาตรการจูงใจทางภาษีในการส่งเสริมการปลูกป่าชายเลน/มาตรการลดหย่อนภาษี จูงใจให้คนหันมาปลูกป่ามากขึ้นผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ภาคเอกชนสามารถบริจาคเงินผ่านคณะกรรมการร่วมของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อรับเอกสารรับรองการบริจาคเงิน นำไปใช้ลดหย่อนภาษีได้ตามอัตราที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ ภาคเอกชนที่ร่วมบริจาคยังได้รับใบรับรองการจากองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก ซึ่งช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ให้แก่แต่ละบริษัทอีกด้วย สำหรับเงินบริจาคที่ได้รับจะนำมาใช้ในกระบวนการปลูก/ดูแล และฟื้นฟูป่าชุมชนตามเป้าหมายได้มากขึ้น
- 5) ยกกระตือรือร้นการปลูกป่าโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มโครงการ เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ในการปลูกป่าชายเลนในแต่ละพื้นที่

## 2.2 สถานการณ์ทรัพยากรสัตว์ทะเลหายาก

จังหวัดเพชรบุรีพบสัตว์ทะเลหายาก มีจำนวน 8 ชนิด ได้แก่ เต่าทะเลจำนวน 2 ชนิด ได้แก่ เต่าตนุ และเต่ากระ โลมา และวาฬ 5 ชนิด ได้แก่ วาฬบรูด้า โลมาอिरวดี โลมาหลังโหนก โลมาหัวบาตรหลังเรียบ และปลาดลามาวาฬ และพบปลากะตักอ่อน จำนวน 1 ชนิดได้แก่ ปลาโรนัน โดยที่ สัตว์ทะเลหายากชนิดเด่น คือ วาฬบรูด้า โลมาอिरวดี โลมาหลังโหนก

จากข้อมูลของศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อ่าวไทยตอนบนฝั่งตะวันตก (2566) ซึ่งมาจากการสำรวจในธรรมชาติ และการแจ้งข่าวของชุมชน บริเวณตลอดแนวชายฝั่งทะเล ในปีงบประมาณ 2566 พบสัตว์ทะเลหายาก จำนวนมีชีวิต จำนวน 2 ชนิด ได้แก่ วาฬบรูด้า 61 ตัว และโลมาอिरวดี 65 ตัว ดังรูปที่ 2.3 และตารางที่ 2.3-2.4



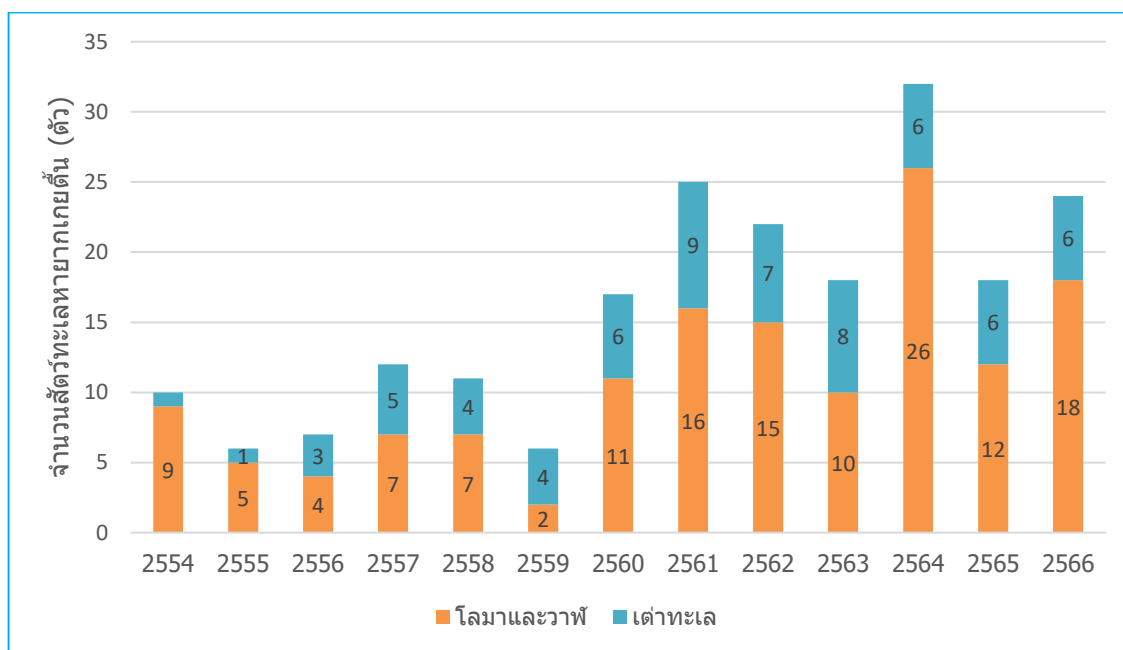
รูปที่ 2.3 แผนที่การแพร่กระจายของสัตว์ทะเลหายาก จังหวัดเพชรบุรี  
ที่มา: ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อ่าวไทยตอนบนฝั่งตะวันตก (2566)

ตารางที่ 2.3 สัตว์ทะเลหายากที่พบในจังหวัดเพชรบุรี ปี พ.ศ. 2566 แยกตามแหล่งที่มาของข้อมูล

ชื่อไทย	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	จำนวนประชากร (ประมาณการ)	วิธีการได้มาของข้อมูล
โลมาอिरวดี	Irrawaddy dolphin	<i>Orcaella brevirostris</i>	65	สำรวจ
วาฬบรูด้า	Bryde's Whale	<i>Balaenoptera brydei</i>	61	สำรวจ/รับแจ้งพบ

## 2.2.1 สถานภาพทรัพยากรสัตว์ทะเลหายาก (State)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จังหวัดเพชรบุรี พบการเกยตื้นของสัตว์ทะเลหายาก รวม 22 ตัว ได้แก่ โลมาและวาฬ 16 ตัว (โลมาหัวบาตรหลังเรียบ 14 ตัว และโลมาอิรวดี 4 ตัว) เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 6 ตัว เต่าทะเล 6 ตัว (เต่าตนุ 3 ตัว เต่ากระ 3 ตัว) รายละเอียด ดังรูปที่ 2.4



รูปที่ 2.4 สถิติการเกยตื้นของสัตว์ทะเลหายาก ในจังหวัดเพชรบุรี ปี พ.ศ. 2556 – 2566  
ที่มา: ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อ่าวไทยตอนบนฝั่งตะวันตก (2566)

ทั้งนี้ สถานภาพสัตว์ทะเลหายากในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2556 ถึง พ.ศ. 2566 พบว่า วาฬบรูด้า และโลมาอิรวดี มีแนวโน้มจำนวนเพิ่มขึ้น ส่วนโลมาหัวบาตรหลังเรียบที่เคยพบมาก กลับไม่พบใน ปี พ.ศ. 2566 รวมถึงฉลามวาฬที่ไม่มีการพบมาตั้งแต่ พ.ศ. 2564 เป็นต้นมา รายละเอียดดังตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 สถานภาพสัตว์ทะเลหายากในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ปี พ.ศ. 2562 - 2566

ชนิด	ปี	จำนวน
วาฬบรูด้า	2562	48 ตัว
	2563	52 ตัว
	2564	54 ตัว
	2565	56 ตัว
	2566	61 ตัว
โลมาอิรวดี	2562	30 ตัว
	2563	50 ตัว
	2564	20 ตัว
	2565	55 ตัว
	2566	65 ตัว

ตารางที่ 2.4 สถานภาพสัตว์ทะเลหายากในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ปี พ.ศ. 2562 - 2566 (ต่อ)

ชนิด	ปี	จำนวน
โลมาหัวบาตรหลังเรียบ	2562	40 ตัว
	2563	50 ตัว
	2564	60 ตัว
	2565	50 ตัว
	2566	ไม่พบประชากร
โลมาหลังโหนก	2562	ไม่พบประชากร
	2563	ไม่พบประชากร
	2564	7 ตัว
	2565	1 ตัว
	2566	ไม่พบประชากร
ปลาลามาวาฬ	2562	ไม่พบประชากร
	2563	2 ตัว
	2564	ไม่พบประชากร
	2565	ไม่พบประชากร
	2566	ไม่พบประชากร

ส่วนสถานการณ์อื่นๆ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 พบว่าวาฬบรูด้ามีเพิ่มจำนวนขึ้น (เชิงบวก) จาก 54 เป็น 56 ตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณพื้นที่บ้านแหลมถึงแหลมผักเบี้ย เกิดจากชุมชนร่วมกันช่วยดูแล และมีการสำรวจประชากรและการแพร่กระจายของสัตว์ทะเลหายากร่วมกับศูนย์วิจัยฯ แต่ในขณะเดียวกันพบการเกยตื้นมาก แสดงว่าจำนวนประชากรอาจจะเพิ่มขึ้น หรือมีการตระหนักถึงความสำคัญของสัตว์ทะเลหายากมากขึ้น ส่วนสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

- วันที่ 9 ก.พ. 66 พบซากโลมาหัวบาตรหลังเรียบเกยตื้น ต.ชะอำ อ.ชะอำ
- วันที่ 4 ม.ค. 66 พบซากโลมาหัวบาตรหลังเรียบเกยตื้นชายหาดโรงแรมสปริงค์ฟีลด์ จากการชันสูตรของสัตวแพทย์ ทช. พบว่าโลมาตากลจากการถูกกระแทกอย่างรุนแรง
- วันที่ 17 ม.ค. 66 พบซากโลมาหัวบาตรหลังเรียบเกยตื้นชายหาดปลายแหลมหลวง จากการชันสูตรของสัตวแพทย์ ทช. พบว่าโลมาตากลจากการถูกกระแทกอย่างรุนแรง
- วันที่ 18 ม.ค. 66 พบซากโลมาอิรวดีเกยตื้นชายหาดปลายหาดทรายเม็ดแรก ไม่ทราบสาเหตุการตายเนื่องจากเป็นสภาพซากโครงกระดูก
- วันที่ 26 ม.ค. 66 พบซากโลมาหัวบาตรหลังเรียบเกยตื้นชายหาดอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร ค่ายพระรามหกจากการชันสูตรของสัตวแพทย์ ทช. พบว่าโลมาตากลจากการถูกกระแทกอย่างรุนแรง
- วันที่ 18 มี.ค.66 พบปลาโรนัน (Spotted guitarfish) เกยตื้นบริเวณหน้า คอนโดเทล คลิฟ แอนด์ บีช กฤษดานคร ต.ชะอำ โดยกรมประมงได้รับไปดูแลในพื้นที่พักพิง ทั้งนี้ กรม ทช. ลงพื้นที่ช่วยประคองเมื่อแรกพบ และสนับสนุนสัตวแพทย์ในการตรวจประเมินอาการ

- วันที่ 2 ต.ค. 66 พบวาฬเพชรฆาตดำ ไม่ทราบเพศ เกยตื้นบริเวณชายหาดค่ายนเรศวร อ.ชะอำ ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนบนฝั่งตะวันตก ได้รับไปรักษาพยาบาล ณ ฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ อ.บ้านแหลม

- วันที่ 4 ต.ค. 66 พบซากวาฬบรูด้าลอยอยู่ในทะเลพื้นที่ อ.ชะอำ ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนบนฝั่งตะวันตก ชันสูตรศพพบว่าสาเหตุการตายอาจเกิดจากการเจ็บป่วยตามธรรมชาติ

### 2.2.2 สาเหตุที่มีผลกระทบต่อสัตว์ทะเลหายาก (Pressure)

- 1) การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทับซ้อนระหว่างการอยู่อาศัยของสัตว์ทะเลหายากและการคมนาคมการท่องเที่ยว และการประมงของมนุษย์ ส่งผลให้มีโอกาสในการเกิดอุบัติเหตุต่อสัตว์ทะเลหายาก
- 2) ปัญหาขยะทะเลและเครื่องมือประมง
- 3) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก ส่งผลให้อุณหภูมิน้ำสูงขึ้น

### 2.2.3 แนวทางการแก้ไขปัญหา (Responses)

- 1) ป้องกันการทำประมงที่ผิดกฎหมาย หรือขอความร่วมมือ/ควบคุมการใช้เครื่องมือที่เป็นภัยคุกคามต่อสัตว์ทะเลหายาก
- 2) การบริหารจัดการขยะทะเล เช่น การติดตั้งทุ่นกักขยะเพิ่มเติมเพื่อลดปริมาณขยะลงทะเล การจัดการขยะต้นน้ำ การจัดการขยะต้นทาง การเก็บขยะคืนฝั่งโดยเรือประมง และการจัดการขยะที่รวบรวมได้จากเรือประมง รวมถึงยกระดับการจัดการขยะบู่หรือชายหาด เป็นต้น
- 3) ผลักดันมาตรการการท่องเที่ยวชมโลมาและวาฬ ให้เป็นกฎหมาย
- 4) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวชุมชน และสร้างเครือข่ายเรือประมงชายฝั่งเพื่อการลาดตระเวนเชิงคุณภาพ (Smart Patrol) เช่น จัดตั้งกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กระจายทั่วทั้งจังหวัดเพชรบุรี เพื่อรวบรวมข้อมูล เช่น จุดเด่นของสถานท่องเที่ยว ปัญหาที่พบ กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ จำนวนเรือที่เข้าชมวาฬหรือสัตว์ทะเลหายากในแต่ละวัน หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และนำข้อมูลที่ได้วางแผนเพื่อแก้ปัญหาและวางแผนการท่องเที่ยวในอนาคต
- 5) จัดทำสื่อรณรงค์ เช่น เว็บไซต์ เพื่อแนะนำข้อมูล ข้อปฏิบัติการเข้าใช้พื้นที่ที่มีความอ่อนไหวกระทบต่อสัตว์ทะเลหายาก ตลอดจนการให้ความรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ดูแลทรัพยากร
- 6) จัดทำมาตรการและรณรงค์เกี่ยวกับการใช้ความเร็วในการเดินเรือ โดยกำหนดให้ลดความเร็วเรือที่สัญจรใกล้ชายฝั่ง และระดับเสียงดังของเครื่องยนต์เรือ
- 7) กำหนดให้เรือทุกลำที่จัดกิจกรรมนำเที่ยว ต้องผ่านการอบรมการเข้าชมวาฬ
- 8) สร้างซั้งปลา ที่อยู่อาศัยสัตว์น้ำ รวมถึงการปลูกป่าชายเลน เพื่อผลกระทบภาวะโลกร้อน

ตารางที่ 2.5 การวิเคราะห์ PSR สัตว์ทะเลหายากลดลง จังหวัดเพชรบุรี

สัตว์ทะเลหายากตายเพิ่มขึ้น (State)	
สาเหตุ (Pressure)	การดำเนินงาน มาตรการ และการแก้ไขปัญหา(Responses)
P1: ภัยจากเครื่องมือประมงและขยะทะเล	<p>R1: ป้องกันการทำประมงที่ผิดกฎหมาย หรือขอความร่วมมือ/ควบคุมการใช้เครื่องมือที่เป็นภัยคุกคามต่อสัตว์ทะเลหายาก</p> <p>R2: การบริหารจัดการขยะทะเล เช่น การติดตั้งทุ่นกักขยะเพิ่มเติมเพื่อลดปริมาณขยะลงทะเล การจัดการขยะต้นน้ำ การจัดการขยะต้นทาง การเก็บขยะคืนฝั่งโดยเรือประมง และการจัดการขยะที่รวบรวมได้จากเรือประมง รวมถึงยกระดับการจัดการขยะบุหรี่ยาเสพติด เป็นต้น</p>
P2: พื้นที่ทับซ้อนระหว่างการใช้ประโยชน์ของมนุษย์กับแหล่งอาศัยของสัตว์ทะเลหายาก	<p>R3: ผลักดันมาตรการการท่องเที่ยวชมโลมาและวาฬ ให้เป็นกฎหมาย</p> <p>R4: จัดทำมาตรการและรณรงค์เกี่ยวกับการใช้ความเร็วในการเดินเรือ โดยกำหนดให้ลดความเร็วเรือที่สัญจรใกล้ชายฝั่ง และระดับเสียงดังของเครื่องยนต์เรือที่เหมาะสม</p>
P1-P2	<p>R5: จัดทำสื่อรณรงค์ เช่น เว็บไซต์ เพื่อแนะนำข้อมูล ข้อปฏิบัติการเข้าใช้พื้นที่ที่มีความอ่อนไหวกระทบต่อสัตว์ทะเลหายาก ตลอดจนการให้ความรู้และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ ในการอนุรักษ์ ดูแลทรัพยากร</p> <p>R6: ยกระดับบทบาทของเครือข่ายชุมชนชายฝั่งในช่วยกันสอดส่องดูแล และรายงานสถานการณ์สัตว์ทะเลหายาก</p> <p>R7: กำหนดให้เรือนำเที่ยวต้องผ่านการอบรมการเข้าชมวาฬ</p>

2.2.4 การดำเนินงานที่ผ่านมาของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง แลหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 5666

- 1) ยกระดับความสามารถ การรับรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งต่อการเฝ้าระวังในการติดตามดูแลสัตว์ทะเลหายาก มีการกระจายข่าวในระดับเครือข่ายโดยการเข้าถึงข้อมูลผ่านช่องทางสื่อสารต่างๆ ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- 2) ดำเนินการลดปริมาณขยะทะเล ด้วยกิจกรรมการเก็บขยะตกค้างในระบบนิเวศ รวมถึงติดตั้งทุ่นกักขยะในหลายพื้นที่
- 3) ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ทะเลหายากในประเทศไทย การช่วยชีวิตสัตว์ทะเลหายากเบื้องต้น และผลกระทบของขยะทะเลต่อสัตว์ทะเลหายาก
- 4) การลาดตระเวนป้องกันการทำการประมงที่ผิดกฎหมายหรือหยุดการใช้เครื่องมือที่เป็นภัยคุกคามต่อสัตว์ทะเลหายากในพื้นที่
- 5) กรมประมงจัดทำโครงการขยะคืนฝั่ง ในเรือประมงพาณิชย์ ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่องที่ดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563

## 2.2.5 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

1) ปัญหาด้านการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ที่ซ้อนทับกับแหล่งอาศัยของสัตว์ทะเลหายาก เป็นปัญหาที่ซับซ้อนและความยากในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสัตว์ทะเลหายากในระดับสูง ต้องมีการบริหารแบบบูรณาการเชิงพื้นที่ ที่มีแผนทั้งระยะสั้น กลางและยาว และต้องใช้กลไกที่หลากหลายในการบริหารจัดการ

2) ปัญหาขยะทะเล เป็นประเด็นที่ซับซ้อนยากต่อการบริหารจัดการในระยะยาว จึงควรมุ่งไปที่การลดปริมาณขยะต้นทาง

3) ปัญหาเครื่องมือประมง แม้จะเป็นประเด็นที่ซับซ้อน แต่เป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ควรเร่งดำเนินการ

## 2.3 สิ่งแวดล้อมทางทะเล

ในรายงานฉบับนี้ สิ่งแวดล้อมทางทะเลของจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย ข้อมูลคุณภาพน้ำทะเล น้ำมันรั่วไหล น้ำทะเลเปลี่ยนสี และแมงกะพรุนพิษ ดังนี้

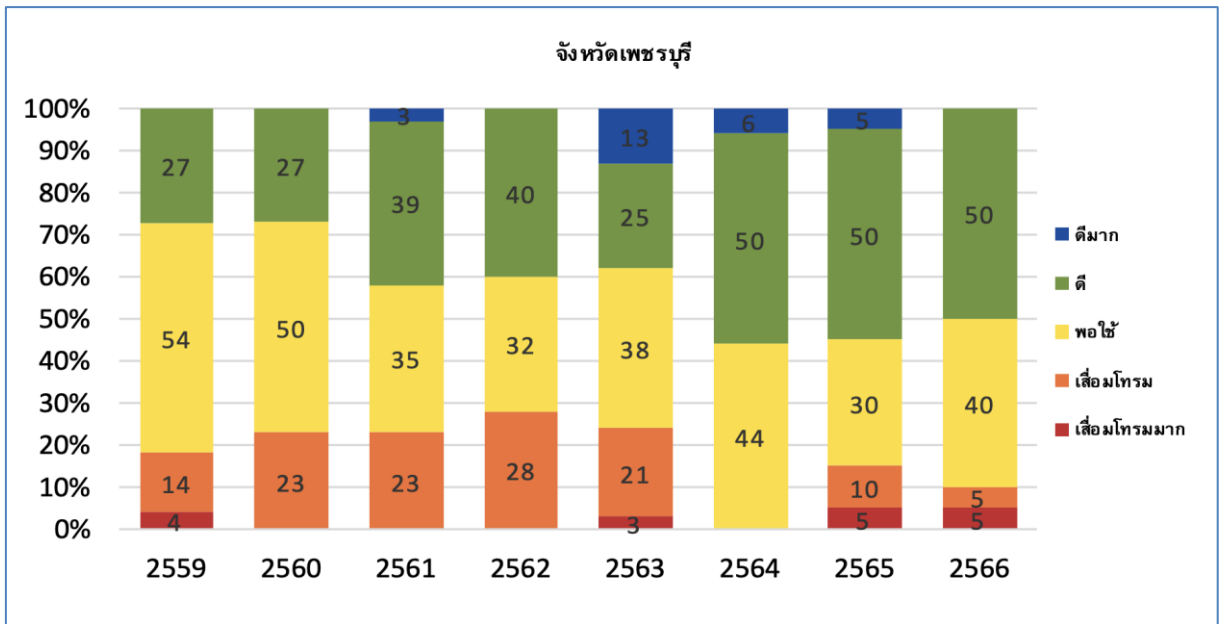
### 2.3.1 คุณภาพน้ำทะเล

#### 2.3.1.1 สถานภาพคุณภาพน้ำทะเล (State)

ปีงบประมาณ 2566 การติดตามคุณภาพน้ำทะเลจังหวัดเพชรบุรี ดำเนินการตรวจวัดคุณภาพน้ำทะเลบริเวณชายฝั่งทะเลบางตะบูน บ้านแหลม และหาดชะอำ จังหวัดเพชรบุรี (ห่างฝั่ง 500 เมตร และห่างฝั่ง 3 กิโลเมตร) รวม 6 สถานี ปีละ 2 ครั้ง คุณภาพน้ำทะเลส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี (ร้อยละ 50) รองลงมาอยู่ในเกณฑ์พอใช้ (ร้อยละ 40) เกณฑ์เสื่อมโทรม (ร้อยละ 5) เกณฑ์เสื่อมโทรมมาก (ร้อยละ 5)

ทั้งนี้ คุณภาพน้ำทะเลจังหวัดเพชรบุรี ระหว่างปี พ.ศ. 2559-2566 มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโดยรวมเสื่อมโทรมลง โดยพิจารณาคุณภาพน้ำทะเลจากแนวโน้มค่าดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (Marine Water Quality Index : MWQI) เฉลี่ยในแต่ละปี โดยในปี พ.ศ. 2566 เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2565 พบว่าคุณภาพน้ำในเกณฑ์ดีมากลดลงร้อยละ 5 คุณภาพน้ำในเกณฑ์พอใช้ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 30 เป็นร้อยละ 40 เกณฑ์เสื่อมโทรม ลดลงจากร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 5 และเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก ร้อยละ 5

ส่วนปัจจัยคุณภาพน้ำที่มีปัญหาพบมีค่าสูงเกินเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเล ประเภทที่ 1 คุณภาพน้ำทะเลเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (กรมควบคุมมลพิษ,2564) ได้แก่ ปริมาณสารอาหาร และปริมาณแบคทีเรียโคลิฟอร์มทั้งหมดในน้ำทะเล (รูปที่ 2.5)



รูปที่ 2.5 สถานภาพคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง จังหวัดเพชรบุรีระหว่างปี พ.ศ.2559–2566

ที่มา: ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนบนฝั่งตะวันตก (2566)

### 2.3.1.2 สาเหตุของปัญหาคุณภาพน้ำทะเล (Pressure)

1) มลพิษชายฝั่งและการเพิ่มปริมาณอินทรีย์ลงทะเล จากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น น้ำเสียจากบ้านเรือน ชุมชน กิจกรรมการเกษตร อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว กรณีของจังหวัดเพชรบุรีนั้นได้รับผลกระทบจากการทิ้งของเสียจากต้นน้ำบริเวณอ่าวไทยตอนใน เพราะเป็นพื้นที่ที่รับน้ำจากแม่น้ำ ทั้ง 5 สาย ที่มีการปนเปื้อนสารอินทรีย์และฟอสเฟต โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากแม่น้ำบางตะบูน ซึ่งได้รับผลกระทบจากของเสียจากครัวเรือน กิจกรรมการเกษตร เช่น ฟาร์มสุกร จากต้นและกลางน้ำ

2) การปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติโดยไม่ผ่านการบำบัด และลักลอบปล่อยน้ำทิ้งจากแหล่งต่างๆ กรณีพื้นที่เพชรบุรี พบว่า เรือที่เข้าจอดในลำคลองยังถ่ายน้ำมันเครื่องเรือลงน้ำ และไหลลงสู่ทะเล ทั้งนี้ สถานการณ์ต่างๆ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ประกอบด้วย

- ตลอดแนวชายฝั่ง อำเภอบ้านแหลม ถึงบริเวณตำบลหนองขนาน- ตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง ยังพบปัญหาน้ำเสียจากชุมชน และสถานประกอบการทำให้เสียหายต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวและระบบนิเวศชายฝั่ง
- พบปัญหาน้ำทิ้งไม่ผ่านการบำบัดในพื้นที่ตำบลบางเก่า อำเภอชะอำ บริเวณชะอำแกรนด์คอนโดเทล และศูนย์จำหน่ายสินค้าพื้นเมืองประจำ อำเภอชะอำ
- ในพื้นที่ตำบลบางตะบูน จากแม่น้ำเพชรบุรี ลุ่มแม่น้ำแม่กลอง พบว่าน้ำเสียจากลุ่มแม่น้ำแม่กลอง ทำให้แม่น้ำเสื่อมโทรมในบางช่วงฤดูกาล ส่งผลกระทบต่อกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- ในพื้นที่บริเวณบางขุนไทร พบน้ำทิ้งโรงงานท่าปลาร้าลงคลอง ส่งผลกระทบต่อด้านกลิ่นเหม็น
- พื้นที่เทศบาลเมืองเพชรบุรี บริเวณปากคลองกระแซง ท้าราบ พบว่ามีน้ำเสียย้อนไปจากตำบลธงชัยออกไปยังแม่น้ำเพชรบุรี
- พื้นที่ หมู่ที่ 3 ตำบลแหลมผักเบี้ย พบปัญหาน้ำคลอรีนล้างบ่อกุ้ง ปล่อยน้ำเสียช่วงน้ำน้อย ทำให้พบปัญหาปลาและกุ้งตาย และทำให้ปลาตุ๊กและหมึกหายไประยะหนึ่ง



### 2.3.1.3 แนวทางการแก้ไขปัญหา (Responses)

- 1) พัฒนาระบบบำบัดน้ำเสียให้เพียงพอและครอบคลุมทุกพื้นที่ รวมทั้งเข้มงวดในเรื่องของมาตรการการบำบัดน้ำทิ้งทุกประเภท ก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ
- 2) จัดทำมาตรการหรือแนวทางเพื่อใช้ดำเนินการลดปริมาณน้ำเสียจากทุกแหล่งกำเนิดที่ปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ
- 3) สร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรของรัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสานงานในการจัดการแก้ไขปัญหาน้ำเสียแบบบูรณาการ และจัดทำเป็นฐานข้อมูลกิจกรรมและหน่วยงานที่เข้าร่วมกิจกรรม
- 4) สร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วม และการรักษาสภาพแวดล้อมให้กับชุมชน เพื่อลดปริมาณการปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ รวมทั้งรณรงค์ให้ช่วยฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองทะเลและชายฝั่ง

### ตารางที่ 2.6 การวิเคราะห์ PSR คุณภาพน้ำทะเล จังหวัดเพชรบุรี

คุณภาพน้ำทะเล	
สาเหตุที่มีผลกระทบต่อทรัพยากร (Pressure )	การดำเนินงานมาตรการและการแก้ไขปัญหา (Responses)
P1: แหล่งกำเนิดมลพิษจากชายฝั่ง และการปล่อยน้ำทิ้งจากกิจกรรมชายฝั่ง	<p>R1: จัดสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียให้เพียงพอและครอบคลุมทุกพื้นที่</p> <p>R2: จัดทำมาตรการหรือแนวทางเพื่อใช้ดำเนินการลดปริมาณน้ำเสียจากทุกแหล่งกำเนิดที่ปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ</p> <p>R3: สร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรของรัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประสานงานในการจัดการแก้ไขปัญหาน้ำเสียแบบบูรณาการ</p> <p>R1: สร้างจิตสำนึกสนับสนุนและเสริมสร้างแรงจูงใจต่างๆให้กับชุมชนเพื่อลดปริมาณการปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติรวมทั้งรณรงค์ให้ช่วยฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองทะเลและชายฝั่ง</p>
P2: แหล่งกำเนิดมลพิษในทะเล	<p>R1: สร้างจิตสำนึกสนับสนุนและเสริมสร้างแรงจูงใจต่างๆให้กับชุมชนเพื่อลดปริมาณการปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติรวมทั้งรณรงค์ให้ช่วยฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองทะเลและชายฝั่ง</p> <p>R2: จัดทำมาตรการหรือแนวทางเพื่อใช้ดำเนินการลดปริมาณน้ำเสียจากทุกแหล่งกำเนิดที่ปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ</p> <p>R3: เข้มงวดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ในการควบคุมกิจกรรมต่างๆ ในทะเลให้เหมาะสมไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรในทะเล</p>

### 2.3.1.4 การดำเนินงานที่ผ่านมาของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในปี พ.ศ. 2566

- 1) ดำเนินการติดตามเฝ้าระวังสถานะคุณภาพน้ำอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกรณีเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้นในพื้นที่ เพื่อทราบสถานการณ์ของคุณภาพน้ำทะเล และสถานการณ์ของมลพิษทางทะเลที่มีการเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ ยังนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนป้องกันและจัดการมลพิษทางทะเล

2) ให้ความร่วมมือองค์กรส่วนท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ สร้างเครือข่ายแจ้งเตือนกรณีเกิดปัญหามลพิษเมื่อพบน้ำทะเลเปลี่ยนสีและน้ำเสีย รวมทั้งในกรณีพบสัตว์น้ำตาย

3) สนับสนุนข้อมูลให้กับหน่วยงานรัฐและองค์กรส่วนท้องถิ่น เช่น สำนักงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เพื่อใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่ หรือแจ้งเตือนชุมชนประมง และกลุ่มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่

4) ให้ความรู้ความเข้าใจเครือข่ายชุมชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้ทราบ เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

5) ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนบนฝั่งตะวันตก ได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบสถานะคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งบางตะบูน จ.เพชรบุรี ปีละ 2 ครั้งเป็นประจำ โดยในฤดูแล้ง ปี 2566 พบสถานะคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งบางตะบูนอยู่ในเกณฑ์พอใช้ เช่นเดียวกันปากแม่น้ำแม่กลอง จ.สมุทรสงคราม

6) มีการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) การจัดการน้ำเสียจากต้นน้ำปลายน้ำ ทั้งสามจังหวัด (เพชรบุรี ราชบุรี และสมุทรสงคราม) ของหน่วยงานต่างๆ

7) กรณีโครงการปัญหาน้ำเสียในพื้นที่เทศบาลเมืองเพชรบุรี (ปากคลองปะแซง ท่าราบ) เทศบาลได้ของบประมาณปรับปรุงปรับปรุงแนวท่อจากสำนักงบประมาณแล้ว

### 2.3.1.5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

1) ควรยกระดับการบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และเครือข่ายภาคีต่างๆ ในการหาแนวทางแก้ไข หรือป้องกันปัญหามลพิษทางน้ำร่วมกันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับลุ่มน้ำ/แม่น้ำ

2) ขยายเครือข่ายเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำอย่างมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนตั้งแต่ต้นน้ำจนปลายน้ำ และให้พัฒนาระบบสื่อสารแจ้งข่าวและการเฝ้าระวังน้ำเสีย

3) กรณีปัญหาน้ำเสียในพื้นที่เทศบาลเมืองเพชรบุรี (ปากคลองปะแซง ท่าราบ) เทศบาลได้ของบประมาณปรับปรุงปรับปรุงแนวท่อจากสำนักงบประมาณแล้วนั้น ควรขยายแนวคลองรวบรวมน้ำเสีย แต่ยังมีปัญหาเรื่องการประสานงานกับผู้บริหารชุดใหม่ท่าราบหลังจากการเลือกตั้ง

4) กรณีปัญหาน้ำทิ้งจากบ่อเลี้ยงกุ้ง พื้นที่หมู่ที่ 3 ตำบลแหลมผักเบี้ย ควรควบคุมให้เจ้าของพื้นที่ปล่อยน้ำเวลาน้ำมาก เพราะจะได้เจือจาง และควรแจ้งเจ้าหน้าที่ให้ตรงเวลาที่กำลังปล่อยน้ำเสีย

### 2.3.2 น้ำมันรั่วไหล

ในปี พ.ศ. 2566 ไม่พบรายงานการพบก้อนน้ำมันดิน (Tar ball) แต่พบสถานการณ์น้ำมันรั่วไหล (Oil spill) โดยที่เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2566 ได้รับแจ้งจากนายเฉลิมเกียรติ ไกลจิตต์ เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทะเล เรื่องพบคราบน้ำมันลอยบริเวณผิวน้ำบริเวณปากแม่น้ำบางตะบูน จังหวัดเพชรบุรี ตรวจพบปริมาณปิโตรเลียมไฮโดรคาร์บอนรวมในน้ำทะเลมีค่า 0.233 ไมโครกรัม/ลิตร ซึ่งอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลประเภทที่ 3 เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (กรมควบคุมมลพิษ, 2564)

นอกจากนี้ ยังพบการลักลอบทิ้งน้ำมันเครื่องจากเรือลงสู่ทะเล โดยมีสาเหตุมาจากการลักลอบปล่อยทิ้งน้ำมันเครื่องลงสู่ลำคลองทะเลและไม่มีการบริหารจัดการจัดเก็บน้ำมันเครื่องเรือประมงที่ปล่อยทิ้ง

### 2.2.2.2 สาเหตุของปัญหาน้ำมันรั่วไหล (Pressure)

สาเหตุโดยทั่วไปของปัญหาน้ำมันรั่วไหล เช่น การรั่วไหลของน้ำมันจากการเดินเรือ โดยอาจเป็นเรือประมง หรือเรือท่องเที่ยว การแอบทิ้ง หรือล้างน้ำมันเครื่อง ทำให้น้ำมันที่ปนน้ำจากถังบรรจุจากเรือไหลลงสู่ทะเล นอกจากนี้ยังพบเรือประมงบางลำ ลักลอบปล่อยทิ้งน้ำมันเครื่องลงสู่ลำคลองทะเล ในหลายพื้นที่ ส่งผลให้น้ำและสัตว์น้ำมีกลิ่นน้ำมันปนเปื้อน และไม่มีการบริหารจัดการจัดเก็บน้ำมันเครื่องเรือประมงที่ปล่อยทิ้ง

### 2.2.2.3 แนวทางการแก้ไขปัญหา (Responses)

1) ร่วมมือกับองค์กรส่วนท้องถิ่น หน่วยงานสถานศึกษา และประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งสร้างเครือข่ายเพื่อแจ้งเหตุ เมื่อพบการลักลอบปล่อยทิ้ง อุบัติเหตุทางน้ำ และเมื่อพบพื้นที่ได้รับผลกระทบจากคราบน้ำมัน หรือก้นน้ำมันดิน ก็ให้มีกิจกรรมร่วมกันในการทำความสะอาดบริเวณที่ได้รับผลกระทบ

2) ให้ดูแลและควบคุมการใช้เรือ และอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน เพื่อป้องกันการเกิดการรั่วไหลของน้ำมันลงสู่ทะเล

3) ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เช่น ไม่ทิ้งน้ำมันที่ปนเปื้อนจากการล้างเรือลงสู่ทะเล

4) อาจให้มีการตรวจสอบทางห้องปฏิบัติการ โดยเทคนิควิธีการที่มีความเหมาะสม เพื่อระบุประเภทของน้ำมันที่พบในกรณีที่เกิดปัญหาคราบน้ำมันรั่วไหลในบริเวณกว้าง สำหรับใช้ในการติดตามแหล่งที่มาที่มีความน่าจะเป็นในภายหลัง เมื่อมีข้อมูลครบถ้วนเพียงพอ

6) ควรจัดกิจกรรม/โครงการรับแลกซื้อน้ำมันเก่า หรือโครงการนำน้ำมันเก่ามาแลกน้ำมันใหม่

7) รมรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการน้ำมันเครื่องเรือประมง

8) พัฒนาระบบรวบรวมและจัดเก็บน้ำมันเครื่องใช้แล้ว เพื่อนำไปบริหารจัดการหรือกำจัดต่อไป เช่น วางถังน้ำมันบริเวณท่าเทียบเรือเพื่อรวบรวมน้ำมันใช้แล้ว นำไปกำจัดทิ้งอย่างถูกต้อง

## ตารางที่ 2.7 การวิเคราะห์ PSR น้ำมันรั่วไหล จังหวัดเพชรบุรี

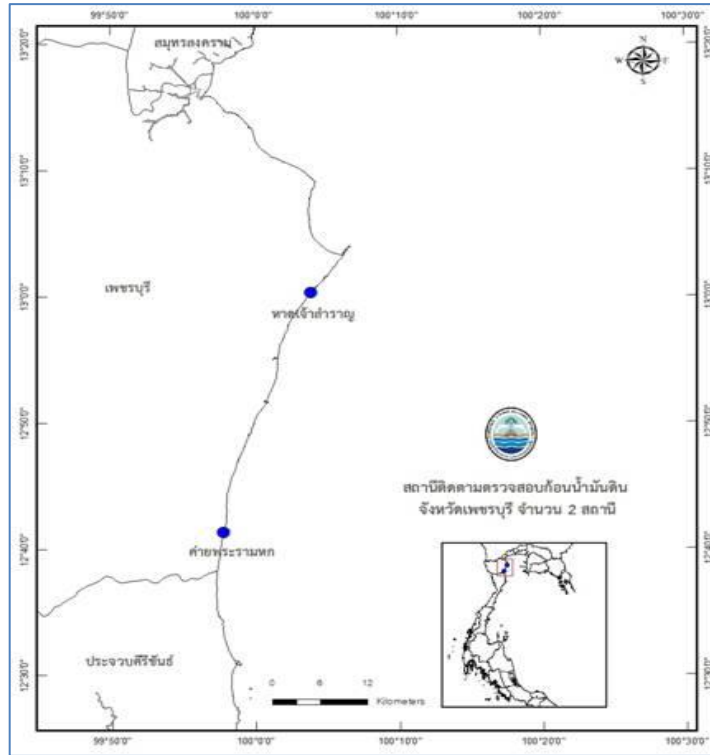
น้ำมันรั่วไหล	
สาเหตุที่มีผลกระทบต่อทรัพยากร (Pressure)	การดำเนินงาน มาตรการ และการแก้ไขปัญหา (Responses)
P1: อุบัติเหตุทางน้ำ	R1: ดูแลและควบคุมการใช้เรือ และอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้ และและไม่ให้เกิดการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล R2: อาศัยความร่วมมือจากองค์กรส่วนท้องถิ่น หน่วยงานสถานศึกษา และประชาชนในพื้นที่ สร้างเครือข่ายเพื่อแจ้งเหตุเมื่อพบการลักลอบปล่อยทิ้ง อุบัติเหตุทางน้ำ หรือพบพื้นที่ได้รับผลกระทบจากคราบน้ำมัน หรือก้นน้ำมันดิน ตลอดจนการทำมาสะอาด

ตารางที่ 2.7 การวิเคราะห์ PSR น้ำมันรั่วไหล จังหวัดเพชรบุรี (ต่อ)

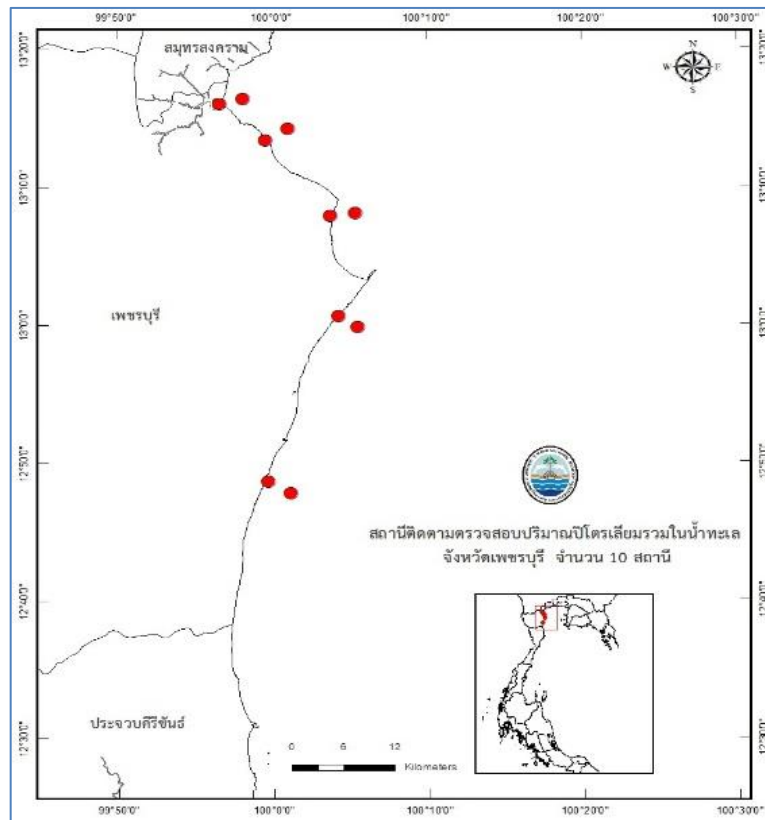
น้ำมันรั่วไหล	
สาเหตุที่มีผลกระทบต่อ ทรัพยากร (Pressure )	การดำเนินงาน มาตรการ และการแก้ไขปัญหา (Responses)
P1: อุบัติเหตุทางน้ำ	R3: อาจให้มีการตรวจสอบทางห้องปฏิบัติการ โดยเทคนิควิธีการที่มีความเหมาะสม เพื่อระบุประเภทของน้ำมันที่พบในกรณีที่เกิดปัญหาครบน้ำมันรั่วไหลในบริเวณกว้าง สำหรับใช้ในการติดตามแหล่งที่มาที่มีความน่าจะเป็นในภายหลัง เมื่อมีข้อมูลครบถ้วนเพียงพอ
P2: การลักลอบปล่อยทิ้ง	R1: ร่วมมือกับองค์กรส่วนท้องถิ่น หน่วยงานสถานศึกษา และประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งสร้างเครือข่ายเพื่อแจ้งเหตุ เมื่อพบการลักลอบปล่อยทิ้ง อุบัติเหตุทางน้ำ และเมื่อพบพื้นที่ได้รับผลกระทบจากครบน้ำมัน หรือก้นน้ำมันดิน ก็ให้มีกิจกรรมร่วมกัน ในการทำความสะอาดบริเวณที่ได้รับผลกระทบ R2: ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เช่น ไม่ทิ้งน้ำมันที่ปนเปื้อนจากการล้างเรือลงสู่ทะเล R3: อาจให้มีการตรวจสอบทางห้องปฏิบัติการ โดยเทคนิควิธีการที่มีความเหมาะสม เพื่อระบุประเภทของน้ำมันที่พบในกรณีที่เกิดปัญหาครบน้ำมันรั่วไหลในบริเวณกว้าง สำหรับใช้ในการติดตามแหล่งที่มาที่มีความน่าจะเป็นในภายหลัง เมื่อมีข้อมูลครบถ้วนเพียงพอ R4: ควรจัดกิจกรรม/โครงการรับแลกซื้อน้ำมันเก่า หรือโครงการนำน้ำมันเก่ามาแลกน้ำมันใหม่ R5: รณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการน้ำมันเครื่องเรือประมง R6: พัฒนาระบบรวบรวมและจัดเก็บน้ำมันเครื่องใช้แล้ว เพื่อนำไปบริหารจัดการหรือกำจัดต่อไป เช่น วางถังน้ำมันบริเวณท่าเทียบเรือ เพื่อรวบรวมน้ำมันใช้แล้ว นำไปกำจัดทิ้งอย่างถูกต้อง

2.3.2.4 การดำเนินงานที่ผ่านมาของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565-2566

- 1) ติดตามตรวจสอบสถานการณ์ก้อนน้ำมัน (Tar ball) สถานการณ์น้ำมันรั่วไหล (Oil spill) และการสำรวจปริมาณสารปิโตรเลียมไฮโดรคาร์บอนรวมในน้ำทะเล
- 2) ควบคุม. ได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบสถานะคุณภาพน้ำทะเลบริเวณเรือจมพื้นที่ปากแม่น้ำบางตะบูน จ.เพชรบุรี พบค่าปัจจัยคุณภาพน้ำทะเลพื้นฐานมีค่าปกติ และปริมาณปิโตรเลียมไฮโดรคาร์บอนในน้ำทะเล มีค่า 0.23 mg/L ซึ่งอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลฯ ทั้งนี้ แผนที่เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นดังรูปที่ 2.6 และ 2.7



รูปที่ 2.6 พื้นที่ติดตามตรวจสอบก่อนน้ำมันดิน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566



รูปที่ 2.7 พื้นที่ติดตามตรวจสอบปริมาณปิโตรเลียมไฮโดรคาร์บอนทั้งหมดในน้ำทะเล ปี พ.ศ. 2566

### 2.3.2.5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

การดำเนินการติดตามตรวจสอบน้ำมันรั่วไหลบริเวณชายฝั่งที่สามารถทำได้ตามภารกิจเป็นการติดตามตรวจสอบในเชิงตั้งรับ โดยเทคนิคในการตรวจวัดที่ใช้ในปัจจุบัน ได้แก่ Fluorescence Spectroscopy ทำให้ทราบปริมาณที่ปนเปื้อนอยู่ในน้ำตัวอย่างเท่านั้น โดยมีข้อจำกัด คือ ไม่สามารถจำแนกชนิดและแหล่งที่มาได้ ดังนั้น อาจได้มีการเพิ่มการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อการตรวจสอบและการพัฒนาองค์ความรู้ และศักยภาพ นอกจากนี้ การเผยแพร่องค์ความรู้ให้ชุมชนชายฝั่งและประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับสถานการณ์มลพิษบริเวณชายฝั่งที่อาจเกิดจากคราบน้ำมัน รวมทั้งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเฝ้าระวังเหตุในพื้นที่ชายฝั่ง น่าจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหา ลดผลกระทบมลพิษดังกล่าว และฟื้นฟูทรัพยากรอย่างเหมาะสมต่อไป

### 2.3.3 น้ำทะเลเปลี่ยนสี

ปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสี เป็นผลมาจากการที่แพลงก์ตอนพืชบางชนิดได้รับธาตุอาหารในปริมาณมากกว่าปกติ จึงเจริญเติบโตและเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้น้ำทะเลเปลี่ยนสีที่เปลี่ยนไปตามสีรงควัตถุของแพลงก์ตอนพืชชนิดที่เพิ่มปริมาณมากขึ้น มีลักษณะเป็นตะกอนแขวนลอยน้ำ เป็นหย่อมหรือเป็นแถบยาวมีแนวตามทิศทางของกระแสลมและคลื่น ส่วนมากมักมีกลิ่นเหม็น เมื่อแพลงก์ตอนเหล่านี้ตายลง อาจส่งผลกระทบต่อสัตว์น้ำและการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง เนื่องจากสัตว์น้ำที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นขาดออกซิเจน หรือจากปริมาณแอมโมเนียในน้ำที่เพิ่มสูงขึ้น การเกิดเหตุการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีในประเทศไทยเริ่มมีรายงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 โดยเกือบทั้งหมดเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย โดยเฉพาะในพื้นที่อ่าวไทยตอนบน โดยแพลงก์ตอนพืชที่เป็นสาเหตุของการเกิดน้ำทะเลเปลี่ยนสี คือ ไดโน-แฟลกเจลเลท ไดอะตอม และสาหร่ายสีเขียวแกมน้ำเงิน โดยไดโนแฟลกเจลเลทเป็นกลุ่มที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในการวิจัยและการเฝ้าระวัง เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการสร้างสารชีวพิษที่สามารถสะสมในสัตว์กลุ่มที่กรองกินแพลงก์ตอนเป็นอาหารและถ่ายทอดผ่านการกินต่อ ๆ กันในระบบห่วงโซ่อาหาร โดยก่อให้เกิดผลกระทบได้ถึงแม้จะแพร่กระจายในระดับความหนาแน่นต่ำ

#### 2.3.3.1 สถานภาพน้ำทะเลเปลี่ยนสี (State)

ในช่วงปีงบประมาณ 2561-2565 (5 ปีซ้อนหลัง) เกิดขึ้นทั้งหมด 4 ครั้ง โดยแพลงก์ตอนพืชที่เป็นสาเหตุของปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสี คือ *Chaetoceros* spp. และ *Ceratium furca* และในปีงบประมาณ 2566 (ตุลาคม 2565 – สิงหาคม 2566) ไม่พบปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสี

ตารางที่ 2.8 ข้อมูลการเกิดน้ำทะเลเปลี่ยนสีจังหวัดเพชรบุรี ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2559-2566

วัน/เดือน/ปี	บริเวณพื้นที่	แพลงก์ตอนพืชเด่น/สีน้ำ	ผลกระทบ
21/10/2561	หาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี	<i>Chaetoceros</i> spp. /สีน้ำตาล	
03/10/2564	หาดทรายเม็ดแรก จังหวัดเพชรบุรี	<i>Chaetoceros</i> spp. และ <i>Ceratium furca</i> /สีน้ำตาลแดง	ปลาตาย
08/09/2565	ชายทะเลบางเก่า จังหวัดเพชรบุรี	<i>Chaetoceros</i> spp. /สีน้ำตาล	ปลาตาย
29/09/2565	บางตะบูน จังหวัดเพชรบุรี	<i>Chaetoceros</i> spp. /สีน้ำตาล	

ที่มา: ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนบนฝั่งตะวันตก (2566)

### 2.3.3.2 สาเหตุของน้ำทะเลเปลี่ยนสี (Pressure)

- 1) การเพิ่มปริมาณอินทรีย์สารจากบริเวณชายฝั่ง เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น น้ำเสียจากบ้านเรือนชุมชน จากกิจกรรมการเกษตร และการขยายตัวของเกาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง
- 2) การปล่อยทิ้งน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติโดยไม่ผ่านการบำบัด

### 2.3.3.3 แนวทางการแก้ไขปัญหา (Responses)

- 1) สร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรของรัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสานงานในการจัดการแก้ไขปัญหา น้ำเสียแบบบูรณาการ
- 2) เสริมสร้างจิตสำนึก สนับสนุนและเสริมสร้างแรงจูงใจต่าง ๆ ให้กับชุมชน เพื่อลดปริมาณการปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ รวมทั้งรณรงค์ให้ช่วยฟื้นฟูแม่น้ำ ลำคลอง ทะเลและชายฝั่ง

ตารางที่ 2.9 การวิเคราะห์ PSR น้ำทะเลเปลี่ยนสี จังหวัดเพชรบุรี

น้ำทะเลเปลี่ยนสี	
สาเหตุที่มีผลกระทบต่อทรัพยากร (Pressure )	การดำเนินงาน มาตรการ และการแก้ไขปัญหา (Responses)
P1: การเพิ่มปริมาณอินทรีย์สารจากบริเวณชายฝั่ง	R1: หน่วยงานในพื้นที่ควรมีมาตรการควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษจากแผ่นดินบริเวณแนวชายฝั่งทะเล ซึ่งมีแนวโน้มการพัฒนาและการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง R2: หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ควรบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมบำบัดและปล่อยทิ้งน้ำเสียให้เข้มงวดมากขึ้น และการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการคุณภาพน้ำในระบบลุ่มน้ำ

ตารางที่ 2.9 การวิเคราะห์ PSR น้ำทะเลเปลี่ยนสี จังหวัดเพชรบุรี (ต่อ)

น้ำทะเลเปลี่ยนสี	
สาเหตุที่มีผลกระทบต่อทรัพยากร (Pressure )	การดำเนินงาน มาตรการ และการแก้ไขปัญหา (Responses)
P2: การปล่อยทิ้งน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ	R1: กำหนดมาตรการลดและควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเลอย่างเข้มงวด R2: สร้างจิตสำนึก สนับสนุนและเสริมสร้างแรงจูงใจต่าง ๆ ให้กับเครือข่ายชุมชน เพื่อลดปริมาณการปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ รวมทั้งรณรงค์ให้ช่วยฟื้นฟูแม่น้ำ ลำคลอง ทะเลและชายฝั่ง R3: ควบคุมและตรวจสอบระบบบำบัดน้ำเสียให้มีประสิทธิภาพในการใช้งานและมีเพียงพอครอบคลุมพื้นที่ชุมชน

### 2.3.3.4 การดำเนินงานที่ผ่านมาของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในปีงบประมาณ 2566

- 1) ดำเนินการเก็บตัวอย่างน้ำทะเลเพื่อติดตามตรวจสอบสภาพแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง และความหนาแน่นของแพลงก์ตอนพืช
- 2) สนับสนุนข้อมูลให้กับหน่วยงานรัฐและองค์กรส่วนท้องถิ่น เช่น สำนักงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เพื่อใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่ หรือแจ้งเตือนกลุ่มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่ โดยเฉพาะกรณีเกิดการแพร่ระบาดของแพลงก์ตอนพืชที่สร้างสารชีวพิษ
- 3) ขอความร่วมมือจากองค์กรส่วนท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ สร้างเครือข่ายให้ช่วยเก็บตัวอย่าง และแจ้งเหตุเมื่อพบปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสี รวมทั้งในกรณีมีการปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเล
- 4) ให้ความรู้ความเข้าใจสาเหตุการเกิดปรากฏการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสีให้ชุมชนและผู้ประกอบในพื้นที่รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ให้ประชาชนได้ทราบข้อมูลต่างๆ เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

### 2.3.3.5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

- 1) กำหนดมาตรการลดและควบคุมการปล่อยน้ำเสีย เช่น ปริมาณอินทรีย์สาร ตะกอน และการปนเปื้อนของแบคทีเรียลงสู่ทะเล
- 2) หน่วยงานราชการ ควรบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมบำบัด และปล่อยทิ้งน้ำเสียให้เข้มงวดมากขึ้น
- 3) ควรบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการคุณภาพน้ำในระบบลุ่มน้ำ

### 2.3.4 แมงกะพรุนพิษ

การสัมผัสแมงกะพรุนพิษทำให้บาดเจ็บได้ในหลายระดับขึ้นอยู่กับชนิดของแมงกะพรุนพิษ และปริมาณพิษที่ได้รับ ทั้งนี้ บริเวณที่สัมผัสมีอาการได้หลากหลาย ตั้งแต่รู้สึกคัน มีผื่นเล็กน้อย รู้สึกปวดสลับปวดร้อนบริเวณที่สัมผัสหรือได้รับพิษ ไปจนถึงทำให้หัวใจหรือระบบหายใจล้มเหลว

แมงกะพรุนพิษ ได้แก่ แมงกะพรุนไฟและแมงกะพรุนกล่อง พิษของแมงกะพรุนไฟทำให้บริเวณที่สัมผัสมีอาการปวดสลับปวดร้อน ขณะที่พิษจากแมงกะพรุนกล่อง ทำให้เสียชีวิตได้

#### 2.3.4.1 สถานภาพแมงกะพรุนพิษ (State)

จากข้อมูลสถิติของกองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2542 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2565 พบรายงานผู้ป่วยบาดเจ็บรุนแรงจากแมงกะพรุนกล่อง 2 ราย โดยเกิดเหตุบริเวณหาดชะอำทั้ง 2 ครั้ง โดยเมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2556 เป็นชายไทย อายุ 21 ปี มีการบาดเจ็บระดับรุนแรง และในปี พ.ศ. 2559 เป็นนักท่องเที่ยวหญิงชาวฟินแลนด์ อายุ 48 ปี มีการบาดเจ็บระดับรุนแรงเช่นกัน ทั้งนี้ ไม่พบผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากแมงกะพรุนพิษ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 แต่อย่างไรก็ดี ดังแสดงในตารางที่ 2.10



ตารางที่ 2.10 ข้อมูลผู้ป่วยสงสัยเสียชีวิตหรือบาดเจ็บรุนแรงจากแมงกะพรุนกล่อง



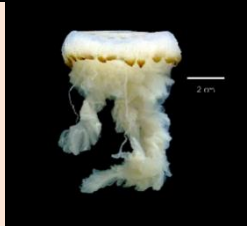

วัน/เดือน/ ปี	บริเวณพื้นที่	ผู้ได้รับบาดเจ็บ/เสียชีวิต	เพศ	อายุ (ปี)
23 มี.ค. 2556	หาดชะอำ	คนไทย บาดเจ็บรุนแรง	ชาย	21
พ.ศ. 2559	หาดชะอำ	นักท่องเที่ยวหญิงชาวฟินแลนด์ บาดเจ็บรุนแรง	หญิง	48

จากการรวบรวมข้อมูลของสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 รวมถึงการสำรวจเพิ่มเติมของศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนบนฝั่งตะวันตก (ศวบต.) เมื่อวันที่ 10-12 มิถุนายน 2564 บริเวณหาดชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ด้วยเครื่องมืออวนลอยกึ่งสามชั้น และตักด้วยสวิง พบแมงกะพรุนพิษทั้งสิ้น 4 ชนิด ได้แก่

1) แมงกะพรุนในกลุ่ม Cubozoa (แมงกะพรุนกล่อง) วงศ์ Carukiidae 2 ชนิด คือ Carukiidae, undescribable และ *Morbakka* sp. A (รูปที่ 7) ซึ่งพิษของแมงกะพรุนในวงศ์นี้ทำให้บริเวณที่สัมผัสมีอาการปวดอย่างรุนแรง และอาจทำให้จมน้ำได้ การแพร่กระจายในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ดังแสดงในตารางที่ 11

2) แมงกะพรุนในกลุ่ม Scyphozoa (แมงกะพรุนแท้) วงศ์ Pelagiidae 1 ชนิด คือ แมงกะพรุนไฟ *Chrysaora* sp. (รูปที่ 7) ซึ่งพิษของแมงกะพรุนในวงศ์นี้ทำให้บริเวณที่สัมผัสมีอาการปวดแสบปวดร้อน การแพร่กระจายในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ดังแสดงในตารางที่ 11

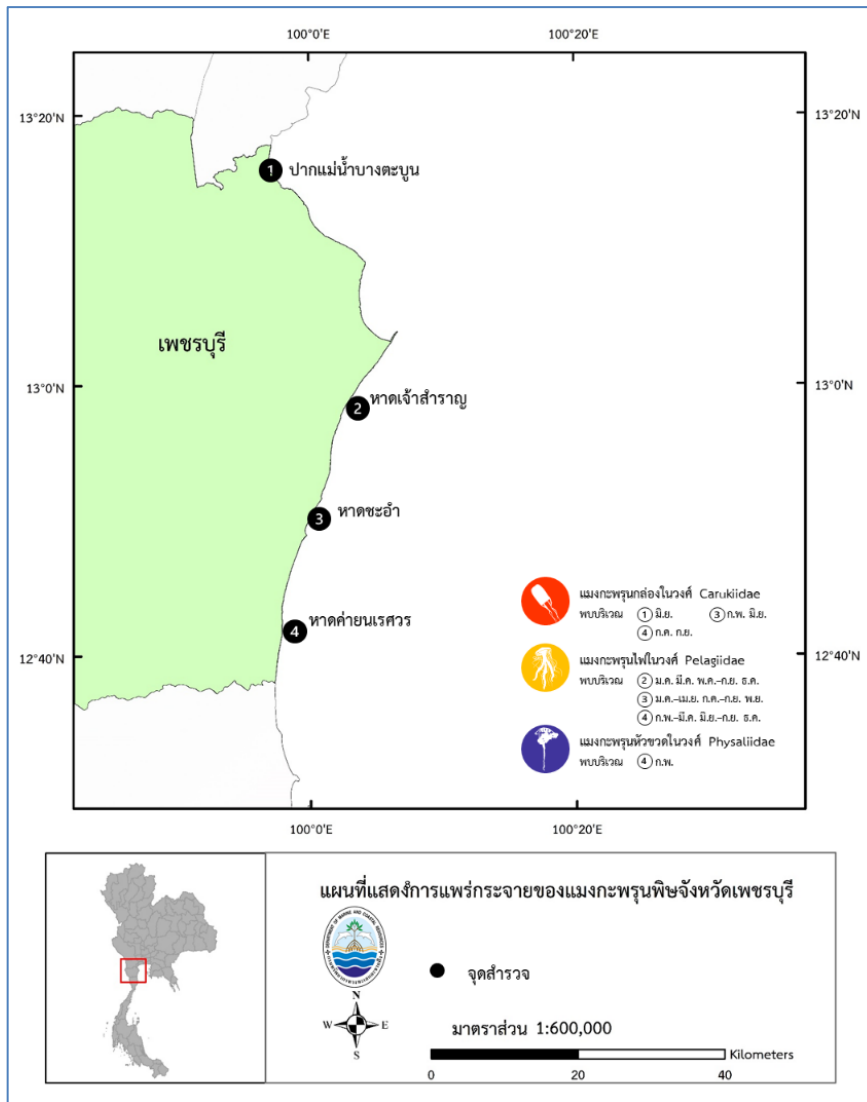
3) แมงกะพรุนในกลุ่ม Hydrozoa วงศ์ Physaliidae 1 ชนิด คือ แมงกะพรุนหัวขวด *Physalia* sp. (รูปที่ 2.8) ซึ่งพิษของแมงกะพรุนในวงศ์นี้ทำให้บริเวณที่สัมผัสมีอาการปวดแสบปวดร้อน แ่นหน้าอก หายใจลำบาก การแพร่กระจายในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ดังแสดงในรูปที่ 2.9

Cubozoa		Scyphozoa	Hydrozoa
วงศ์ Carukiidae		วงศ์ Pelagiidae	วงศ์ Physaliidae
			
<i>Morbakka</i> sp. A	Carukiidae, undescribable	<i>Chrysaora</i> sp.	<i>Physalia</i> sp.

รูปที่ 2.8 ชนิดของแมงกะพรุนพิษในพื้นที่ชายฝั่งทะเลของจังหวัดเพชรบุรี  
ที่มา: ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนบนฝั่งตะวันตก (2566)

ตารางที่ 2.11 การแพร่กระจายของแมงกะพรุนพิษในพื้นที่ชายฝั่งทะเลของจังหวัดเพชรบุรีปี 2553 - 2565

พื้นที่	มค	กพ	มีค	เมย	พค	มิย	กค	สค	กย	ตค	พย	ธค
วงศ์ Carukiidae												
หาดชะอำ		X				X						
หาดคายนเรศวร							X		X			
ปากแม่น้ำบางตะบูน						X						
วงศ์ Pelagiidae												
หาดเจ้าสำราญ	X		X		X	X	X	X	X			X
หาดชะอำ	X	X	X	X			X	X	X		X	
หาดคายนเรศวร		X	X			X	X	X	X			X
วงศ์ Physalidae												
หาดคายนเรศวร		X										



รูปที่ 2.9 การแพร่กระจายของแมงกะพรุนพิษในพื้นที่ชายฝั่งทะเลของจังหวัดเพชรบุรี  
ที่มา: ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนบนฝั่งตะวันตก (2566)

### 2.3.4.2 สาเหตุของการพบแมงกะพรุนพิษและผู้บาดเจ็บจากพิษแมงกะพรุน (Pressure)

1) กระแสน้ำและคลื่นลม พัดพาแมงกะพรุนซึ่งเป็นแพลงก์ตอนขนาดใหญ่ที่ล่องลอยตามกระแสน้ำเข้าใกล้ชายฝั่ง ประกอบกับธาตุอาหารในน้ำทะเลที่เพิ่มขึ้นในบางฤดูกาล ทำให้แพลงก์ตอนสัตว์ขนาดเล็กที่เป็นอาหารของแมงกะพรุนมีจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะบริเวณชายฝั่งทะเล

2) จำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว อาจทำให้ได้รับบาดเจ็บได้ง่ายขึ้น

3) การลดลงของปลาและเต่าทะเลที่เป็นผู้ล่าของแมงกะพรุน ส่งผลให้จำนวนแมงกะพรุนเพิ่ม

มากขึ้น

#### 2.3.4.3 แนวทางการแก้ไขปัญหา (Response)

- 1) ติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์การปฐมพยาบาลผู้สัมผัสพิษแมงกะพรุนพร้อมเสาน้ำส้มสายชู ในพื้นที่ชายหาดที่พบแมงกะพรุนพิษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชายหาดท่องเที่ยว
- 2) จัดทำข้อมูลและประชาสัมพันธ์ข้อมูลพื้นที่และช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องจากแมงกะพรุนพิษ

#### 2.3.4.4 การดำเนินงานที่ผ่านมาของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในปีงบประมาณ

พ.ศ. 2566

- 1) แต่งตั้งคณะกรรมการด้านสัตว์ทะเลมีพิษ ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านแมงกะพรุนพิษ และสัตว์ทะเลมีพิษชนิดอื่น เพื่อร่วมกันจัดวางแนวทางแก้ปัญหา
- 2) ติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์การปฐมพยาบาลผู้สัมผัสพิษแมงกะพรุนพร้อมเสาน้ำส้มสายชู ในพื้นที่ชายหาดท่องเที่ยว รวมทั้งสิ้น 156 จุด ได้แก่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560-2561 จำนวน 146 จุด ในบริเวณหาดเจ้าสำราญ หาดเจ้าชะอำ และหาดปึกเตียน ตามลำดับ และปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 10 จุด บริเวณหาดท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี

#### 2.3.4.5 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

##### ปัญหา และอุปสรรค

- 1) ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานและผู้ประกอบการในบางพื้นที่ในการติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์การปฐมพยาบาลและเสาน้ำส้มสายชู
- 2) ป้ายประชาสัมพันธ์การปฐมพยาบาลเมื่อสัมผัสแมงกะพรุนพิษและเสาน้ำส้มสายชู ขาด/เสียหาย รวมทั้งการสูญหายของน้ำส้มสายชู

## บทที่ 3

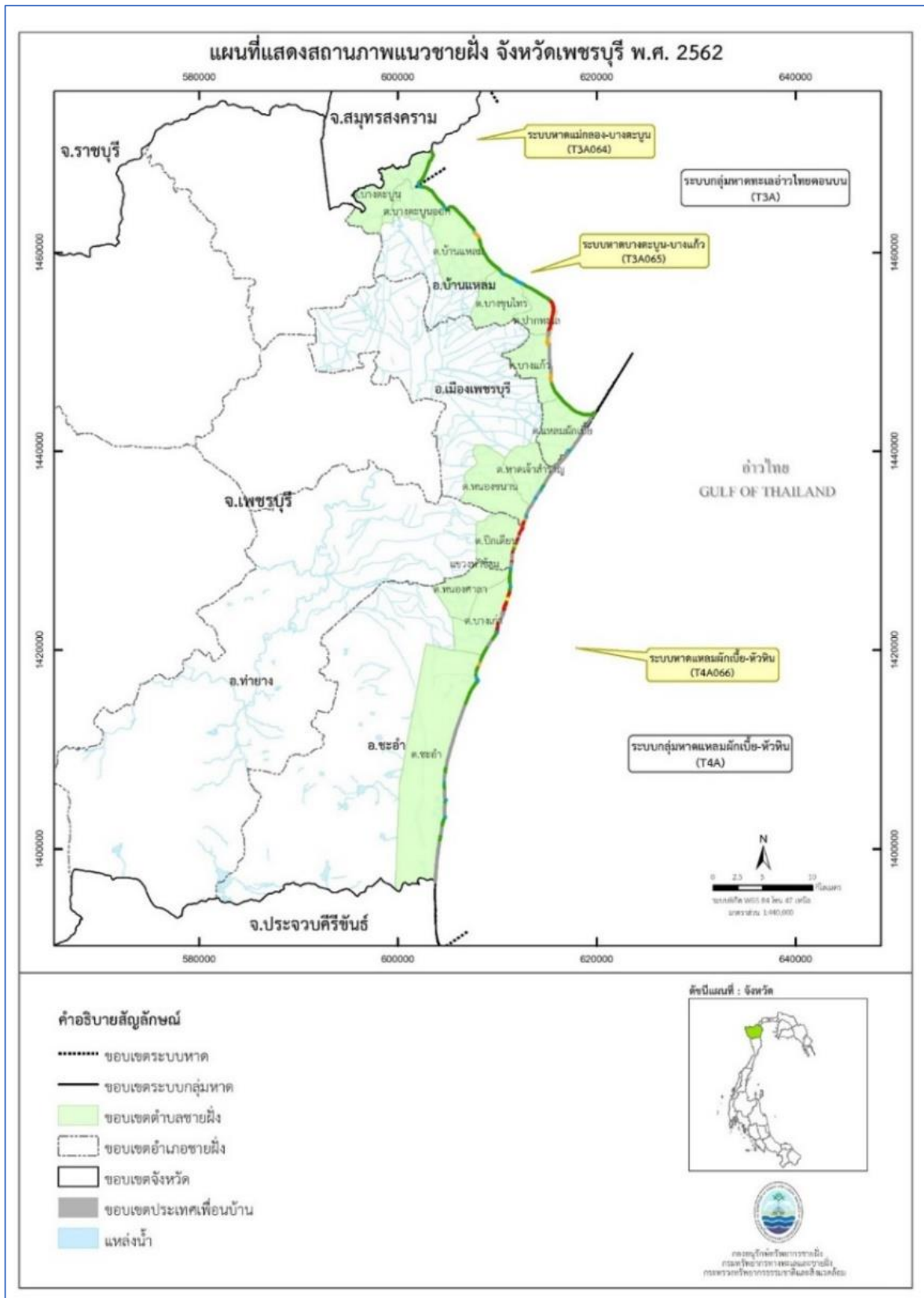
### สถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่ง

จังหวัดเพชรบุรี มีระยะทางแนวชายฝั่ง 89.71 กิโลเมตร มีลักษณะเป็นหาดโคลน/เลน ระยะทาง 36.90 กิโลเมตร หาดทราย ระยะทาง 50.87 กิโลเมตร ปากแม่น้ำ/ปากคลอง 1.95 กิโลเมตร โดยตั้งอยู่ใน 2 ระบบกลุ่มหาด คือ ระบบกลุ่มหาดทะเลอ่าวไทยตอนบน (T3A) และระบบกลุ่มหาดแหลมผักเบี้ย-หัวหิน (T4A) ทั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ระบบกลุ่มหาดย่อย ได้แก่ ระบบหาดแม่กลอง-บางตะบูน (T3A064) ระบบหาดบางตะบูน-บางแก้ว (T3A065) และ ระบบหาดแหลมผักเบี้ย-หัวหิน (T4A066) โดยมีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ท้องที่อำเภอ จำนวน 4 อำเภอ 13 ตำบล ประกอบด้วย อำเภอบ้านแหลม ครอบคลุม จำนวน 7 ตำบล ได้แก่ ตำบลบางตะบูน ตำบลบางตะบูนออก ตำบลบ้านแหลม ตำบลบางขุนไทร ตำบลปากทะเล ตำบลบางแก้ว ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอเมืองเพชรบุรี ครอบคลุมจำนวน 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลหาดเจ้าสำราญและตำบลหนองขนาน อำเภอท่ายาง ครอบคลุมจำนวน 1 ตำบล ได้แก่ ตำบลปึกเตียน และอำเภอชะอำ ครอบคลุม 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลหนองศาลา ตำบลบางเก่า และตำบลชะอำ

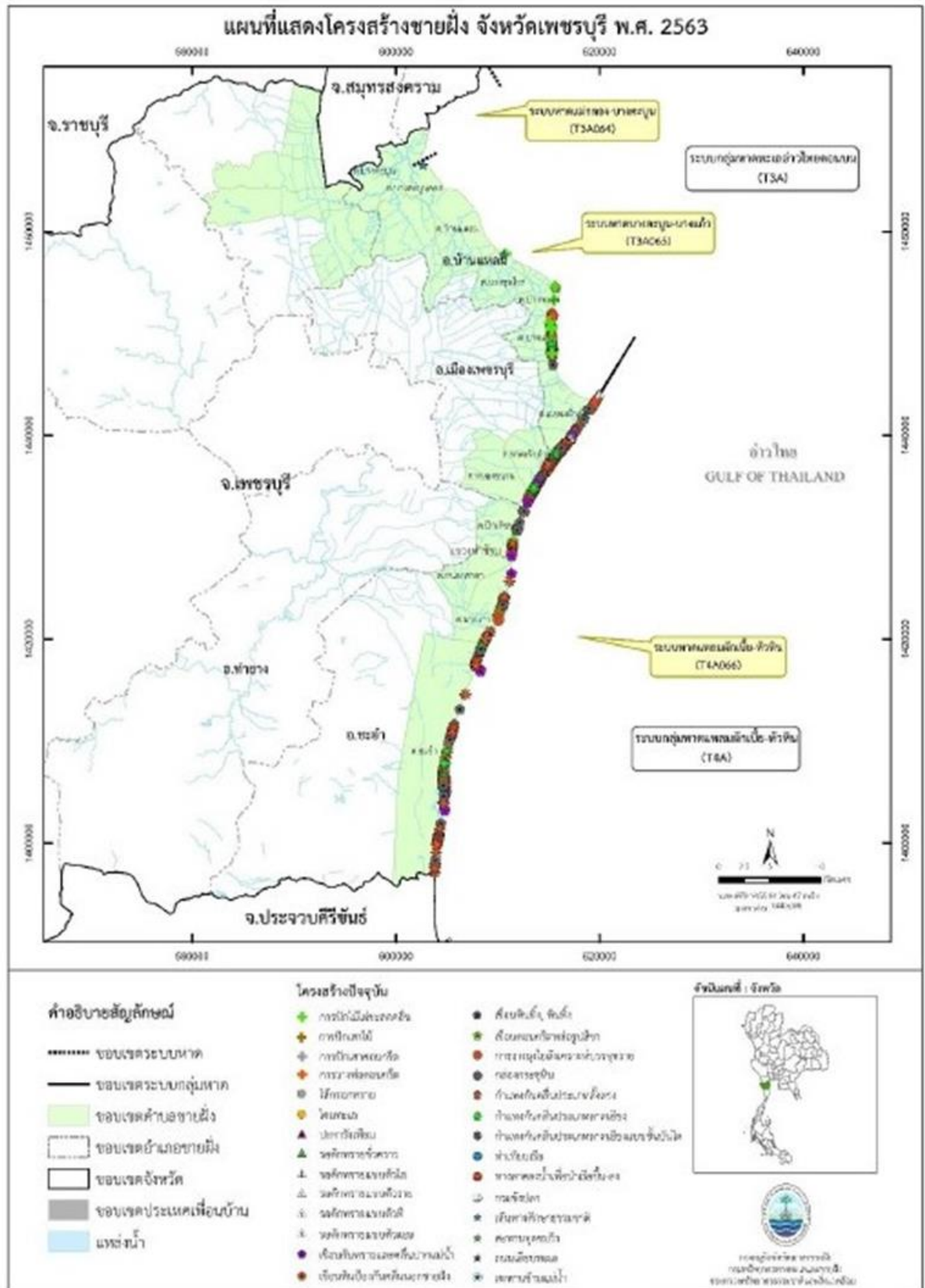
#### 3.1 สถานภาพการกัดเซาะชายฝั่ง

จากข้อมูลการสำรวจโดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พื้นที่ชายฝั่งจังหวัดเพชรบุรี มีพื้นที่ชายฝั่งที่ประสบปัญหาการกัดเซาะยาวประมาณ 50.76 กิโลเมตร โดยแบ่งออกเป็น

- 1) พื้นที่ที่ยังไม่มีการดำเนินการแก้ไขยาวประมาณ 4.60 กิโลเมตร จำแนกเป็น
  - พื้นที่ที่ประสบปัญหาการกัดเซาะรุนแรง 1.97 กิโลเมตร
  - พื้นที่ที่ประสบปัญหาการกัดเซาะปานกลาง 1.76 กิโลเมตร
  - พื้นที่ที่ประสบปัญหาการกัดเซาะเล็กน้อย 0.87 กิโลเมตร
- 2) พื้นที่ที่ประสบปัญหาการกัดเซาะที่มีการดำเนินการแก้ไขแล้ว 46.16 กิโลเมตร จำแนกเป็น
  - พื้นที่ที่มีการดำเนินการแก้ไขแล้วและไม่มีการกัดเซาะ ความยาวประมาณ 41.37 กิโลเมตร
  - พื้นที่ที่มีการดำเนินการแก้ไขแล้วแต่ยังมีการกัดเซาะ ความยาวประมาณ 4.79 กิโลเมตร
- 3) พื้นที่ไม่กัดเซาะ (ติดตามตรวจสอบ) ความยาวประมาณ 38.95 กิโลเมตร จำแนกเป็น
  - พื้นที่ที่มีการสะสมของตะกอน 5.63 กิโลเมตร
  - พื้นที่สมดุลประมาณ 30.97 กิโลเมตร
  - พื้นที่ก่อสร้างรุกลแนวชายทะเล 0.03 กิโลเมตร
  - พื้นที่หาดหิน/หัวหาด/หน้าผา 0 กิโลเมตร
  - พื้นที่ปากแม่น้ำ ประมาณ 2.32 กิโลเมตร



รูปที่ 3.1 แผนที่แสดงสถานภาพแนวชายฝั่งทะเล จังหวัดเพชรบุรี พ.ศ. 2562  
ที่มา: กองอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2563)



รูปที่ 3.2 แผนที่แสดงโครงสร้างป้องกันแนวชายฝั่ง จังหวัดเพชรบุรี พ.ศ. 2562  
 ที่มา: กองอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2563)

**ตารางที่ 3.1** สถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่งในแต่ละพื้นที่ของจังหวัดเพชรบุรี

พื้นที่ที่ประสบปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง (กม.)					พื้นที่ชายฝั่งที่ไม่มีการกัดเซาะ (กม.)					รวม ระยะทาง (กม.)
พื้นที่ที่ยังไม่มีการดำเนินการแก้ไข			พื้นที่มีการ ดำเนินการ แก้ไขแล้ว	ดำเนินการ แก้ไขแล้ว ยังมีการ กัดเซาะ	สมดุล	พื้นที่หัว หาด/ หน้าผา	ตะกอน สะสม	พื้นที่รุก ล้ำ	พื้นที่ปาก แม่น้ำ / ปากคลอง	
รุนแรง	ปาน กลาง	น้อย								
1.97	1.76	0.87	41.37	4.79	30.97	5.63	0	0.03	2.32	89.71

ที่มา: กองอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2566)

**ตารางที่ 3.2** การกัดเซาะชายฝั่งทะเลระหว่างปี 2560 – 2565

พื้นที่กัดเซาะรุนแรง (กม.)						พื้นที่กัดเซาะปานกลาง (กม.)						พื้นที่กัดเซาะน้อย (กม.)					
2560	2561	2562	2563	2564	2565	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2560	2561	2562	2563	2564	2565
0.55	0.32	1.19	0.99	0.75	1.18	0.22	0.62	2.46	2.17	2.8	4.50	3.72	3.57	0.08	0.83	0.15	0.56

ที่มา: กองอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2566)

**ตารางที่ 3.3** พื้นที่ที่มีการดำเนินการแก้ไขชายฝั่งทะเล ระหว่างปี 2560 - 2565

พื้นที่ที่มีการดำเนินการแก้ไขแล้ว (กม.)					
ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565
41.55	42.52	42.02	45.40	45.66	46.16

ที่มา: กองอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2566)

**2.4.2 สาเหตุของการกัดเซาะชายฝั่ง (Pressure)**

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ข้อมูลจากการสำรวจสภาพพื้นที่ และองค์ความรู้ด้านการกัดเซาะชายฝั่งแล้วนั้น แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ การกัดเซาะจากการรบกวนหรือเปลี่ยนแปลงสภาพตามธรรมชาติ และผลกระทบจากโครงสร้างป้องกันชายฝั่งในพื้นที่ สำหรับสถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่ง พื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ในปี พ.ศ. 2566 มีดังนี้

1) บริเวณแหลมหลวง หมู่ที่ 3 ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา พบการกัดเซาะชายฝั่งระยะทางประมาณ 1,000 เมตร และพบปัญหาเขื่อนหินกันคลื่นทรุดตัว 2 จุด และเขื่อนพังเสียหาย 1 จุด ในอดีตเคยเอาหินทิ้งนอกชายฝั่ง แต่ปัจจุบันพบว่าสันเขื่อนทรุดลง เคยเสนอโครงการป้องกันการกัดเซาะแต่ไม่ผ่านการพิจารณา นอกจากนี้ พบปัญหาสะพานไม้ศึกษาธรรมชาติในป่าชายเลนชำรุด ไม่สามารถทำกิจกรรมการปลูกป่าหรือการท่องเที่ยว เคยแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบแล้ว แต่ยังไม่มีความคืบหน้า

2) บริเวณพื้นที่ หมู่ที่ 4 -5 ตำบลบางแก้ว ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาพบการกัดเซาะชายฝั่งประมาณ 2 กม. จากแนวชายฝั่ง เป็นระยะทางประมาณ 3 กม. ทั้งพื้นที่สำคัญได้แก่ บริเวณคลังน้ำมัน หมู่ที่ 5 ซึ่งต้องมีแก้ไข



เร่งด่วน เพราะอยู่ใกล้ถนนหลักที่ใช้สัญจร ปัจจุบันมีการใช้เสาปูนป้องกันกัดเซาะของคลื่นน้ำม้วนอยู่แล้ว นอกจากนี้การดำเนินโครงการปักไม้ไผ่ชะลอความรุนแรงของคลื่น ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ปีงบประมาณ 2563 ระยะทางดำเนินการ 2,770 เมตร

3) บริเวณพื้นที่หมู่ที่ ม.1-2 และหมู่ที่ 6 ตำบลหาดเจ้าสำราญ มีเขื่อนกันคลื่นนอกชายฝั่งในพื้นที่แล้ว จำนวน 15 ท่อน แต่มีปัญหาทรุดตัว ในปัจจุบันมีการกัดเซาะไม่มากนัก แต่อาจมีผลกระทบในอนาคต เนื่องจากการเลี้ยวเบนของคลื่น และคลื่นพัดสูงเกินเขื่อนเกิน 1 เมตรจากเขื่อนกันคลื่น ประกอบกับกระแสน้ำทะเลที่เพิ่มขึ้นจะสร้างปัญหาในอนาคต ทั้งนี้ เคยสร้างเขื่อนกันคลื่นแล้ว แต่พบปัญหาทรุดตัวจมน้ำ

4) พื้นที่หมู่ที่ 2 ตำบลปากทะเล พบการแตกหักของไม้ไผ่ชะลอคลื่น ทำให้ประสิทธิภาพในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งลดลง และซากไม้ไผ่กีดขวางการสัญจรทางเรือ มีการกัดเซาะตลอดทั้งปี ที่ผ่านมามีการทำคันดินกันน้ำทะเล แต่ไม่ได้ผล ปัจจุบันยังไม่มีการดำเนินการเพิ่มเติม ทั้งนี้ ในวันที่ 27 ก.พ. 2566 จากการสำรวจของ กรมทช. พบตะกอนเริ่มสะสมบริเวณหลังแนวไม้ไผ่ชะลอคลื่น

5) พื้นที่หมู่ที่12 ตำบลปึกเตียน อำเภอท่ายาง พบปัญหาน้ำจากบนบกระบายผ่านคลองระบายน้ำที่ 9 ในช่วงน้ำหลาก/หน้าฝน ทำให้เกิดชายฝั่งกัดเซาะชายฝั่ง เนื่องการหักเหของคลื่นและกระแสน้ำรุนแรง ทั้งนี้ยังไม่มีการดำเนินการใด ๆ

6) พื้นที่หมู่ที่1 ตำบลบ้านแหลม (ปากแม่น้ำเพชรบุรี) จากปากอ่าวลงมาทาง ตำบลบางขุนไทร พบว่าบริเวณปากอ่าวเดิมเคยมีแสมต้นใหญ่ เคยป้องกันกัดเซาะได้ ปัจจุบันพบว่ามีแนวโน้มที่จะกัดเซาะมากขึ้น ทั้งนี้ได้งบประมาณเพื่อการปักไม้ไผ่ชะลอคลื่นในปีงบประมาณพ.ศ.2567 แล้ว

7) พื้นที่หาดบางเกตุ ตำบลบางเก่า อำเภอชะอำ พบว่ามีการกัดเซาะตั้งแต่ปากคลองชะอำถึงหมู่บ้านบางเกตุ หน้าปากคลองเทียน พบว่าพื้นที่ชายหาดลดลงเป็นอย่างมาก ปัจจุบันยังไม่มีการแก้ไข

8) พื้นที่แนวชายฝั่ง ตำบลตโนดน้อย อำเภอเมือง เกิดการกัดเซาะชายฝั่งรุนแรงมาก ความยาวประมาณเกือบ 1 กม. ลึกประมาณ 300 เมตร โดยสาเหตุเนื่องจากเป็นบริเวณที่สิ้นสุดแนวก่อสร้างเขื่อนกันคลื่นป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง

ตารางที่ 3. 4 ประเด็นปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง จังหวัดเพชรบุรี ประจำปี 2565-2566

จังหวัด	ประเด็นปัญหา												
	น้ำท่วม	การแล่นเรือ/การเดินเรือ	ท่าเรือ	ขุดร่องน้ำเดินเรือ	ชุมชนชายฝั่ง/การท่องเที่ยว	เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง	โรงงานอุตสาหกรรม	การเกษตร	นาเกลือ	ตัดถนน	สิ่งก่อสร้าง	ใช้สนามบิน/ท่าอากาศยาน	อุตสาหกรรม/อุตสาหกรรม
เพชรบุรี													
- บ้านแหลม ม.1 ต.บ้านแหลม											✓		✓
- ศาลาชมนก บ้านบางแก้ว ม.3 และ ม.7 ต.บางแก้ว											✓		✓
- บ้านบางแก้ว ม.4 และ ม.5 ต.บางแก้ว											✓		✓
- ต.บ้านปากทะเล													✓
- บ้านบางเกตุ ม.7 ต.บางแก้ว													✓
- ม.3 ต.ปึกเตียน											✓		✓
- ม.12 ต.หนองขนาน											✓		✓
- ม.1, 2 และ 6 ต.หาดเจ้าสำราญ											✓		✓
- ม.1,3,5 และ 7 ต.บางแก้ว													✓
- ม.2 ต.ปากทะเล													✓

### 3.2 แนวทางการแก้ไขปัญหา แผนงาน/โครงการ (Responses)

1) บูรณาการเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหาโครงสร้างแข็งในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งในพื้นที่หาดทราย หากเป็นโครงสร้างแข็งจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งประจำจังหวัด หรือจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

2) บูรณาการความร่วมมือและบูรณาการแนวทางการแก้ไขปัญหาโครงสร้างแข็งในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งที่หลากหลาย

3) ศึกษาวิจัย หาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการจัดทำโครงสร้างป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง และเป็นต้นแบบที่สามารถประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาพื้นที่อื่น ๆ

4) ให้อธิบดีอำนวยการจัดทำแผนงาน/โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ตามมติคณะรัฐมนตรี วันพุธที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2561 เนื่องจากมีความสำคัญเป็นวาระแห่งชาติ และการดำเนินการต้องไม่มีผลกระทบข้างเคียง ซึ่งได้กำหนดจำแนกออกเป็น 4 แนวทาง 3 มาตรการ และ 8 รูปแบบ

5) กรณีบริเวณแหลมหลวง หมู่ที่ 3 ต.แหลมผักเบี้ย ควรทำแนวเขื่อนเดิมให้สูงขึ้นประมาณ 2 เมตร และทำเป็นแนวกันคลื่นเพิ่มอีก 1 ชั้น แบบสลัฟฟันปลา รวมถึงให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างละเอียดโดยด่วน และควรศึกษาการใช้พืชชายหาดเพื่อการป้องกันการกัดเซาะร่วมด้วย

6) กรณีพื้นที่หมู่ที่ 4 -5 ต.บางแก้ว เนื่องจากเป็นพื้นที่มีเอกสารสิทธิ์ จัดการได้ยาก ต้องใช้เวลาในการดำเนินการขออนุญาตในการดำเนินการทำกิจกรรมการกัดเซาะ และควรเพิ่มความยาวไม้ไผ่ให้ยาวขึ้นเป็น 5-7 ม. เนื่องจากเป็นร่องน้ำที่มีความลึกมากกว่าปกติ

7) กรณีบริเวณพื้นที่หมู่ที่ ม.1-2 และหมู่ที่ 6 ต.หาดเจ้าสำราญ ควรเพิ่มความสูงเขื่อนและความยาวเขื่อน มีการเติมหินเพิ่มมากขึ้นและทดลองปักไม้ระหว่างช่อง 150x200 ม. พร้อมทำปะการังเทียมไปด้วยในคราวเดียวกัน

8) กรณีพื้นที่หมู่ที่ 2 ตำบลปากทะเล ควรใช้เสาปูนแทนไม้ไผ่ อายุการใช้งานสั้น คงทนกว่า และควรจัดหาวัสดุ ทดแทนไม้ไผ่ เนื่องจากไม้ไผ่มีอายุการใช้งานสั้น และปักเสาปูนกันบริเวณปากคลองซึ่งเป็นรอยต่อระหว่างหมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 3 เพื่อแก้ปัญหากระเช้าถูกคลื่นพัดปิดปากคลองและแนวไม้ไผ่กันคลื่น

9) กรณีพื้นที่หมู่ที่1 ตำบลบ้านแหลม (ปากแม่น้ำเพชรบุรี) ซึ่งได้รับงบประมาณปักไม้ไผ่แล้ว ควรมีการปลูกต้นไม้ป่าชายเลนหลังแนวไม้ไผ่

10) กรณีพื้นที่หาดบางเกตุ มีโครงการศึกษาวางแผนแม่บทและสำรวจออกแบบเพื่อเสริมทราย ป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชายหาดชะอำ ของกรมเจ้าท่า ซึ่งต้องเร่งดำเนินการอย่างเร่งด่วนและจริงจัง

### ตารางที่ 3.5 การวิเคราะห์ PSR ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งจังหวัดเพชรบุรี

ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง	
สาเหตุและผลกระทบต่อการกัดเซาะชายฝั่ง (Pressure)	การดำเนินงาน มาตรการ และการแก้ไขปัญหา (Responses)
P1: ผลกระทบจากการรบกวนหรือเปลี่ยนแปลงสภาพตามธรรมชาติ	R1: บูรณาการเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหาโครงสร้างแข็งในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง
P2: ผลกระทบจากโครงสร้างป้องกันชายฝั่ง	R2: บูรณาการความร่วมมือและบูรณาการแนวทางการแก้ไขปัญหาโครงสร้างแข็งในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งที่หลากหลาย R4 : ศึกษาวิจัย หาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการจัดทำโครงสร้างป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง และเป็นต้นแบบที่สามารถประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาพื้นที่อื่น ๆ

### ตารางที่ 3.5 การวิเคราะห์ PSR ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งจังหวัดเพชรบุรี (ต่อ)

ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง	
สาเหตุและผลกระทบต่อการกัดเซาะชายฝั่ง (Pressure)	การดำเนินงาน มาตรการ และการแก้ไขปัญหา (Responses)
P1-P2	R5: ให้ยึดถือแนวทางการจัดทำแผนงาน/โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ตามมติคณะรัฐมนตรี วันพุธที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2561 ซึ่งประกอบด้วย 4 แนวทาง 3 มาตรการ และ 8 รูปแบบ

### 3.3 การดำเนินการที่ผ่านมาของหน่วยงานต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2566

1) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สำรวจตะกอนเลนบริเวณหลังแนวไม้ไผ่ชะลอคลื่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

2) ดำเนินการสำรวจแนวสถานภาพชายฝั่ง การใช้ประโยชน์ และโครงสร้างการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง ของจังหวัดเพชรบุรี

3) เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2566 ตัวแทนชุมชน หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านแหลม ร่วมกับนักศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เก็บข้อมูลก่อนและหลัง เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งในพื้นที่ที่มีการปักไม้ไผ่ชะลอคลื่นและพื้นที่ที่ใช้ป่าชายเลนป้องกันการกัดเซาะ รวมถึงเก็บข้อมูลการดักตะกอนและสัตว์หน้าดินที่เกิดขึ้นจากแนวทางการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทั้งสองแนวทาง

ทั้งนี้ จากการรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ระหว่างปี พ.ศ. 2550-2566 ของหน่วยงานต่างๆ เป็นดังนี้

#### ตารางที่ 3.6 การดำเนินงานแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ระหว่างปี พ.ศ. 2550-2566

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล	พื้นที่	โซน	ความยาว (ม.)	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	งบประมาณ (ล้านบาท)	หมายเหตุ
<b>1. โครงสร้างที่เป็นกำแพงป้องกันคลื่นริมชายฝั่ง (Sea wall)</b>								
<b>1.1 กำแพงป้องกันคลื่น (ท่าเรือ)</b>								
1	-	-	-	-	-	-	-	-
<b>1.2 กำแพงป้องกันคลื่นริมชายหาด (Sea wall)</b>								
2	ชะอำ	ชะอำ	คลองบางกรรใหญ่	หน้าโรงแรมรีเจ็น	126 60	กรมเจ้าท่า	49,965,000	ปรับปรุง

#### ตารางที่ 3.6 การดำเนินงานแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ระหว่างปี พ.ศ. 2550-2566 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล	พื้นที่	โซน	ความยาว (ม.)	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	งบประมาณ (ล้านบาท)	หมายเหตุ
3	ชะอำ	ชะอำ	ด้านทิศใต้บริเวณจุดชมวิวชะอำ	ชะอำใต้	1,438	ยธ.	102,924,000	ปรับปรุง
4	ชะอำ	ชะอำ	ชายหาดค่ายศรียานนท์		441 141 77 255	ค่ายศรียานนท์		
5	บ้านแหลม	บ้านแหลม	แหลมผักเบี้ย		340	กรมเจ้าท่า		2548
6	เมือง	หาดเจ้าสำราญ	หาดเจ้าสำราญ		1,000	กรมเจ้าท่า		2550-2552
7	ชะอำ	ชะอำ	ชายหาดชะอำ		115 2,603	เทศบาลเมืองชะอำ		

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล	พื้นที่	โซน	ความยาว (ม.)	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	งบประมาณ (ล้านบาท)	หมายเหตุ
8	บ้านแหลม	บางตะบูน	ท่าเทียบเรือบางตะบูน		180	ทต.บางตะบูน		
9	ชะอำ	ชะอำ	ชายหาดบางไทรย้อย		190	ยธ.		2557
10	บ้านแหลม	ปากทะเล		ปากคลอง ม.2 - คลิ่งน้ำมัน	2985	ยธ.	74,963,000	
11	บ้านแหลม	บางแก้ว		จุดชมวิว	318	ยธ.		2564
<b>2. โครงสร้างที่เป็นเขื่อนป้องกันคลื่นนอกชายฝั่ง (Offshore breakwater)</b>								
1	ชะอำ	ชะอำ	หาดบ้านบางไทรย้อย		108	กรมเจ้าท่า		
2	เมือง	หนองโสน	บ้านหนองโสน		135	กรมเจ้าท่า		
3	เมือง	หาดเจ้าสำราญ	หาดเจ้าสำราญ		126	กรมเจ้าท่า		
<b>3. สรุปโครงสร้างที่เป็นเขื่อนหินทิ้ง (Revetment)</b>								
1	บ้านแหลม	บางแก้ว	หลังวัดพิกุลแก้ว		1,059	อบต.บางแก้ว		
2	บ้านแหลม	บางแก้ว	บ้านบางแก้ว		152	กรมทางหลวงชนบท		

ตารางที่ 3.6 การดำเนินงานแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ระหว่างปี 2550-2566 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล	พื้นที่	โซน	ความยาว (ม.)	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	งบประมาณ (ล้านบาท)	หมายเหตุ
<b>4. โครงสร้างที่เป็นเขื่อนกันทรายและคลื่น (Jetty)</b>								
1	ชะอำ	ชะอำ	อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร		6,000	กรมเจ้าท่า		2558-2561
2	ชะอำ	ชะอำ	ชายหาดค่ายพระรามหก		320 112 7,200	กรมเจ้าท่า		
3	ชะอำ	ชะอำ	ชะอำ - หนองแขง		2,100	จังหวัดเพชรบุรี		
<b>5. โครงสร้างที่เป็นรอกตัดทราย (Groin หรือ Groyne)</b>								
1	-	-	-	-	-	-	-	-
<b>6. อื่นๆ (ปักไม้ไผ่)</b>								
1	บ้านแหลม	ปากทะเล	บ้านปากทะเล		2,770	ทช.		2563
2	บ้านแหลม	บางแก้ว	บางแก้ว		1,550	ทช.		2563
3	บ้านแหลม	บางแก้ว	บางแก้ว		1,750	ทช.		2564

### 3.4. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

1) หลังจากการปักไม้ไผ่ชะลอคลื่นเกิดการสะสมดินตะกอน สามารถปลูกป่าชายเลนได้ แต่พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดินตกรน้ำของเอกชนที่ไม่ยินยอมให้หน่วยงานรัฐมาดำเนินการ เนื่องจากเกรงจะถูกยึด ทำให้การฟื้นฟูป่าชายเลนจากกรณีดังกล่าวเป็นไปได้ด้วยความลำบาก

2) การปลูกป่าชายเลนหลังแนวไม้ไผ่มีค่าใช้จ่ายสูงกว่าการปลูกป่าชายเลนในพื้นที่ปกติ

3) กรณีบ้านเรือนของประชาชนได้รับผลกระทบจากคลื่นลมทะเลในช่วงมรสุมเป็นประจำ และสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่าจะเกิดผลกระทบต่อทรัพย์สินประชาชน จังหวัดไม่มีงบประมาณเพื่อมาป้องกันกรณีฉุกเฉิน ดังกล่าว

4) การกัดเซาะชายฝั่งจากลมพายุไม่เข้าหลักเกณฑ์ของ พ.ร.บ. สาธารณภัย ทำให้ต้องรออนุมัติงบประมาณอื่น ๆ จึงควรมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์เพื่อรองรับการกัดเซาะแบบฉุกเฉิน

5) หลังแนวไม้ชะลอคลื่นบ้านปากทะเลมีตะกอนดินเลนเพิ่มขึ้น และตัวชีวิตที่สำคัญทางระบบนิเวศวิทยา คือ เป็นแหล่งอาศัยและแหล่งอาหารของนกชายเลน ที่ไม่อพยพกลับไซบีเรีย โดยมีนกชายเลนอพยพนอกช่วงฤดูการ ยังคงอาศัยหากินในพื้นที่ ซึ่งสามารถจำแนกชนิดพันธุ์ เช่น นกสตี้นท์คอแดง นกอีโก้ยเล็ก นกอีโก้ยใหญ่ นกชายเลนปากแอม่น นกทะเลขาแดง นกทะเลขาเขียว นกหัวโตทรายเล็ก นกหัวโตทรายใหญ่ นกหัวโตชาดำ และอื่นๆกว่า 10 ชนิด

6) ข้อเสนอแนะจากที่ประชุมให้มีการศึกษาวิจัยการก่อสร้างโป๊ะลอยน้ำก่อนถึงแนวชายฝั่งเพื่อลดพลังงานคลื่นที่กระทบชายฝั่ง และทดลองปักแนวไม้ไผ่เลี้ยงหอยเพื่อดักตะกอนและลดปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในพื้นที่หาดเจ้าสำราญ

## บทที่ 4

### ประเด็นปัญหาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่สำคัญ

ในช่วงปี พ.ศ. 2566 จังหวัดเพชรบุรี มีสถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่สำคัญ และเป็นที่น่าสนใจของประชาชน ที่สำคัญ ได้แก่ ผลกระทบจากน้ำเสีย และปัญหาขยะทะเล ผลกระทบจากการลักลอบทำประมงผิดกฎหมาย และการจัดการระบบการท่องเที่ยวชมวาฬ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ประเด็นปัญหาด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ช่วงเวลา	สถานการณ์	การดำเนินการ	ข้อเสนอแนะ
ตลอดทั้งปี	สถานการณ์น้ำเสียและขยะทะเล	การจัดเก็บขยะตกค้างในระบบนิเวศและจัดทำฐานข้อมูลขยะทะเล/ชายฝั่ง	จัดการขยะและน้ำเสียในระบบลุ่มน้ำ
ตลอดทั้งปี	การลักลอบทำประมง	ดำเนินการลาดตระเวนและจับกุม	สร้างเครือข่ายในการดูแลทรัพยากรและแจ้งเจ้าหน้าที่หากพบเห็นการทำประมงผิดกฎหมาย
ตลอดทั้งปี	การระบาดของปลาหมอสีคางค้ำ	เคยมีการทดลองโรยกากขาเพื่อกำจัดในช่วงน้ำลง แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ	กรมประมงควรอุดหนุนงบประมาณให้ชาวประมงกำจัดและหาแนวทางแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถจำหน่ายได้ในอนาคต

จากข้อมูลข้างต้น ประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและการกัดเซาะชายฝั่งที่เกิดขึ้นในจังหวัดเพชรบุรี มีปัญหาที่สำคัญ 5 ลำดับแรก ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ประเด็นปัญหา	การจัดลำดับของปัญหา
ปัญหาล่าคลองตื่นเงิน	1
ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง	2
ปัญหามลพิษทางทะเล น้ำเสีย ขยะจากชุมชนชายฝั่ง/เรือ/ร้านค้า	3
ปัญหาการทำประมงผิดประเภท ผิดกฎหมาย	4
ปัญหาการสูญพันธุ์ของสัตว์ที่อยู่ในข่ายเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์	5

## บทที่ 5

### ภารกิจอื่น ๆ ที่สำคัญของสำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยสำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 3 ได้ดำเนินงานด้านภารกิจอื่นๆ ได้แก่ การดำเนินงานร่วมกับ UNDP ในโครงการด้านการสร้างแนวทางในการตั้งรับและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

#### แผนจังหวัด / แผนภาค

#### หรือโครงการพัฒนาต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในอนาคต

แผนของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด/แผนภาค และโครงการพัฒนา ของหน่วยงานต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565-2566 ประกอบด้วย

ลำดับ	หน่วยงาน	ชื่อโครงการ	รายละเอียดย่อโครงการ	สถานภาพ
1.	สทช.3	ประชุมหรือกำหนดประเด็นชี้แจงทำความเข้าใจและลงพื้นที่	ตรวจสอบข้อเท็จจริงเรื่องร้องเรียนปัญหาน้ำเสียในพื้นที่ลุ่มน้ำบางตะบูน จากแหล่งอุตสาหกรรมภาคชุมชนและภาคการเกษตร	แล้วเสร็จ
2.	สทช.3, อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร	โครงการ การเสริมสร้างเครือข่าย RCE ชะอำ ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความร่วมมือด้านการวิจัยระหว่างหน่วยงานเครือข่าย RCE ชะอำกับชุมชนชายฝั่ง	การพูดคุยถึงประเด็นการใช้ประโยชน์จากหนองแมลงวันลายได้หลากหลายเช่น การนำมาเป็นอาหารสัตว์ การใช้มูลเป็น วัสดุปลูกพืช สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ ที่ได้มาส่งต่อสู่ประชาชน เป็นการจัดการขยะ จากต้นทางและลดต้นทุนอาหารสัตว์สำหรับเกษตรกร อีกทั้งยังอบรมสร้างเป็นเครือข่าย เพื่อร่วมอุดมการณ์ในการรักษาสิ่งแวดล้อมต่อไป	แล้วเสร็จ
3.	สทช.3	ลงพื้นที่ติดตามกิจกรรมภายใต้งบประมาณอุดหนุนชุมชนชายฝั่ง	กิจกรรม เก็บขยะชายหาด (หาดหัวหิน) ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนเครือข่ายชุมชนชายฝั่งตามแนวนโยบายและข้อสั่งการของปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านการพัฒนางานส่งเสริมการมีส่วนร่วม	แล้วเสร็จ



แผนจังหวัด / แผนภาค (ต่อ)

หรือโครงการพัฒนาต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในอนาคต

แผนของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด/แผนภาค และโครงการพัฒนา ของหน่วยงานต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565-2566 ประกอบด้วย

ลำดับ	หน่วยงาน	ชื่อโครงการ	รายละเอียดย่อโครงการ	สถานภาพ
4.	สทช.3	ร่วมกันเก็บขยะจากทุ่นกักขยะ (Boom)	เก็บขยะจากทุ่นกักขยะ (Boom) บริเวณคลองบางทะเล ต.หาดเจ้าสำราญ	แล้วเสร็จ
5.	สทช.3	"การจัดทำมาตรการลดปริมาณขยะทะเล ชุมชนบ้านคลองเทียน " และ เข้าร่วม" กิจกรรม ทอดน่องล่องเรือ เก็บขยะ" เพื่อเป็นการพัฒนาพื้นที่บริเวณสะพานปูชัก	พื้นที่ เก็บขยะบริเวณริมสองฝั่งคลองและในลำคลองบ้านคลองเทียน ณ.สะพานปูชักชะอำ ต.ชะอำ	แล้วเสร็จ
6.	สทช.3	ร่วมกันเก็บขยะจากทุ่นกักขยะ (Boom) และ (Litter trap)	ร่วมกันเก็บขยะจากทุ่นกักขยะ (Boom) และ (Litter trap) บริเวณคลองบางทะเล ต.หาดเจ้าสำราญ อ.เมือง	แล้วเสร็จ
7.	สทช.3	ได้รับแจ้งจากประชาชนในพื้นที่ แจ้งว่าพื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหา น้ำขึ้นสูงคลื่นลมแรงน้ำทะเลเข้าสู่นาเกลือ	ประสบปัญหา น้ำขึ้นสูงคลื่นลมแรงน้ำทะเลเข้าสู่นาเกลือ สทช.3 ได้เสนอแนวทางแก้ไขโดยการปักไม้ไผ่เสริมด้านในเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งแนว	แล้วเสร็จ
8.	สทช.3	"การจัดทำมาตรการลดปริมาณขยะทะเลในพื้นที่เป้าหมายตามหลักวิชาการ ประจำปี พ.ศ.2565 ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนของชุมชนบ้านคลองเทียน "	ร่วมกันกำหนดแนวทางและมาตรการในการลดปริมาณขยะทะเล ในพื้นที่	แล้วเสร็จ

แผนจังหวัด / แผนภาค (ต่อ)

หรือโครงการพัฒนาต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในอนาคต

แผนของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด/แผนภาค และโครงการพัฒนา ของหน่วยงานต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565-2566 ประกอบด้วย

ลำดับ	หน่วยงาน	ชื่อโครงการ	รายละเอียดย่อโครงการ	สถานภาพ
9.	จังหวัดเพชรบุรี สทช.3,กรมเจ้าท่า	โครงการศึกษาวางแผน แม่บทและสำรวจออกแบบ เพื่อเสริมทรายป้องกันการ กัดเซาะสนับสนุนการ ท่องเที่ยวชายหาดชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ครั้งที่ 1	การดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหา การกัดเซาะชายฝั่งและการ ปรับปรุงเขื่อนกันคลื่นลมน้ำวัด ไทรย้อย	แล้วเสร็จ
10.	รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงคมนาคม, ผู้ว่าราชการจังหวัด เพชรบุรี,สำนักงาน เจ้าท่าภูมิภาคสาขา เพชรบุรี	ตรวจการปฏิบัติงานขุดลอก และบำรุงรักษาร่องน้ำ ชายฝั่งทะเล ร่องน้ำอีดัด ต.แหลมผักเบี้ย	การปฏิบัติงานขุดลอกและ บำรุงรักษาร่องน้ำชายฝั่งทะเล ร่องน้ำอีดัด ต.แหลมผักเบี้ย อ. บ้านแหลม	แล้วเสร็จ

## เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (2566). สถานภาพชายฝั่งทะเล พ.ศ. 2565. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ.
- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (2560). แผนพื้นฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัด. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ
- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน). (2564). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการจัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพยากรป่าชายเลนโดยการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าชายเลนด้วยภาพถ่ายดาวเทียมรายละเอียดสูง. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ
- ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อ่าวไทยตอนบนฝั่งตะวันตก. (2565). ข้อมูลสถานภาพทรัพยากรสัตว์ทะเลหายากจังหวัดเพชรบุรี. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ
- ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อ่าวไทยตอนบนฝั่งตะวันตก. (2566). รายงานสถานภาพทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (คุณภาพน้ำทะเล น้ำมันรั่วไหล น้ำทะเลเปลี่ยนสี แมงกะพรุนพิษ และสัตว์ทะเลหายาก) จังหวัดเพชรบุรี พ.ศ. 2566. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ.
- กองอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (2563). ระบบกลุ่มหาดประเทศไทย. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ
- IUCN. (2016). The IUCN Red List of Threatened Species. The International Union for Conservation of Nature. Gland, Switzerland. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2016-1.RLTS.T13188339A13189399>. Accessed on 9 October 2022.
- IUCN. (2021). The IUCN Red List of Threatened Species, Version 2021-1. The International Union for Conservation of Nature. Gland, Switzerland.

## ภาคผนวก

## รูปภาพที่เกี่ยวข้อง



A.



B.



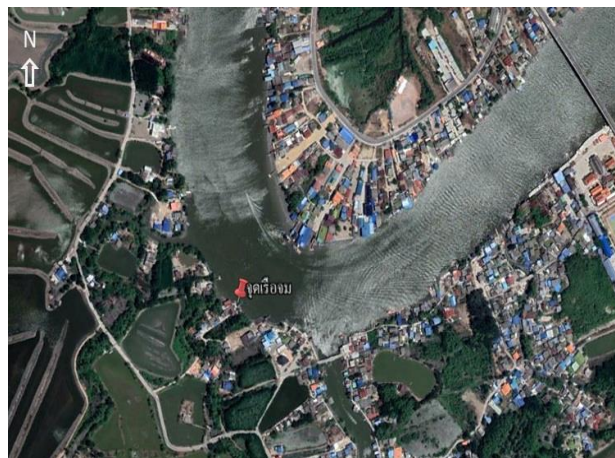
C.



D.

### รูปที่ 1 สัตว์ทะเลหายากชนิดเด่นในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี

A. วาฬบลูดำ (แม่ทองดีและเจ้าทองม้วน) B. โลมาอิรวดี C. โลมาหลังโหนด D. เต่าตนุ  
ที่มา: ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อ่าวไทยตอนบนฝั่งตะวันตก. (2566).



รูปที่ 2 พื้นที่สำรวจตามที่ได้รับแจ้งเหตุพบคราบน้ำมันลอยผิวน้ำบริเวณปากแม่น้ำบางตะบูน จังหวัดเพชรบุรี



รูปที่ 3 การตรวจวัดปัจจัยคุณภาพน้ำเบื้องต้น และเก็บตัวอย่างน้ำทะเล บริเวณปากแม่น้ำบางตะบูน จังหวัดเพชรบุรี



สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 3

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประจำปีงบประมาณ 2566